ФИФЕ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЕЙ ХЫЕЛЫ

АДЫГСКОЕ СОВО

КЪР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭХЪАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№182 (21.340) ● 2008 гъэм фокІадэм (сентябрым) и 17, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

● КЪБР-м и Парламентым и Президиумым

Депутатхэм лэжьэн щІадзэж

Республикэм исхэм я псэукІэр егъэфІэкІуэным, экономикэм, финансхэм, узынщІэн хьумэным, егъэджэнымэм, нэгъуэщІхэмэ ятеухуауэ Іуэху 70-м ирамыгъэщІэн щыхъунщІэн республикэм законхэр къыдэзыгъэкІи орган нэхъыщхьэм и Президиумым и зэІуэщІэм, Арпирыгъэкіуэкіащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Бечелов Ильяс.

ЗэІуэщІэМи пэщІэдзэм Президиумым хэтхэр Парламентым и къыкІэлыкІуэ зэІуэщІэр щрагъэкІуэкІыну махуэм тепсэлъыхьащ икІи ар зэпэгъуэм и 2-м трагъуэщІ.

Экономикэ политикэмкІэ комитетым и унафэщІым и къудзэ **Атэлыкъ Анатолий**кІыхилъхьэри, зэІуэщІэм щыхэплащ «КъБР-м и Балькъэр Республикэм хьэрычэт Іуэху мыинымрэ хьэрычэт Іуэху курытымрэ зыщегъэужьыным теухуауэ», «КъБР-м хьэрычэт Іуэху мыинымрэ хьэрычэт Іуэху курытымрэ зыщегъэужьыныр икІи щыдэІыгъыныр» республикэ программэ хэзэм зэхуэхьІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ» законопроектыр.

Апхуэдэу Лъжьыгъэмрэ социальнэ политикэмкІэ комитетым и унафэщІ **Жанатаев Сэлим** кьыхилъхьэри, зэІуэщІэм щытепсэлъыхьащ «Сабий зэхьыпэІэжьхэм лэжьащІэ щыкІэу ират ахъшэр зыхуэдизымрэ сабий зыпІыж унагъуэм папщІэ льготэхэмрэ я Іуэхугъэ» Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ» законым и проектым. Абы ипкъ иткІэ ищІхькІэ къыщыгъэлъэгъуа унагъуэхэм ират ахъшэм хущІагъу, апхуэдэу унагъуэхэм япІыжьыну ирата дэтхэр сабийми папщІэ компенсацэхэр ягъэув.

Парламентым и зэІуэщІэм апхуэдэу щыхэплащ «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и ЦІыхухэм псэупІэмрэ коммунальнэ Іуэхутхьэбзэхэмрэ я уасэр тыным трагъэкІуадэр зэрыхуапІыныжь щыкІэм и Іуэхугъэ», «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и �цІыху гуп щхьэхуэхэм къэрал социальнэ дэІепыкъуныгъэ зэрырат щІыкІэм и Іуэхугъэ» Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ» КъБР-м и законхэм я проектхэм. Мы документхэр депутатхэм хуагъэхьащ абыхэм зыхуэфащэ Іуэхугъуэхэр, дагъуэхэр ягъэхьэзырын папщІэ.

ЗаконодательствэмкІэ, къэрал хуэунэмкІэ, щІыпІэ самоуправленэм и Іуэхугъэмкі комитетым и унафэщІ **Абазэ Руслан**, абы и къуэдзэ **Гилиев Борис**, Экономикэ политикэмкІэ комитетым и унафэщІ **Малкаров Тіхьир**, абы и къуэдзэхэр **Сэхъу Владимир, Атэлыкъ Анатолий** , **Гончаренко Михаил** , ЕгъэджэныгъэмкІэ, щІэныгъэмкІэ, узынщІагъэ зыщІэныгъэмкІэ комитетым и унафэщІ **Иванов Игорь**, абы и къуэдзэ **Дадэ Суфэдин**. Аграрнэ политикэмрэ щІыпІэсыр къэзэкъэбэныкъэмкІэ комитетым и унафэщІ **Несутулов Виктор**, абы и къуэдзэ **Мэремыкъуэ Сэфарбий**, Лжьыгъэмрэ социальнэ политикэмкІэ комитетым и унафэщІым и къуэдзэхэу **Дзэш ФатІимэрэ Гуляев Валентинэрэ** кьыхалъхьэри, зэІуэщІэм щыхэплащ закон эр къыдэгъэкІыныжкІэ жэрдэмэу Урысей Федерацэм и субъект зэмылІуэжьыгъуэхэм я парламентархэм кьагъэхьахэм икІи абыхэм ятеухуауэ зыхуэфащэ унафэхэр кьащтащ.

Парламентым и лжьыгъэр кьызэгъэпэщыныкІэ, регламентыкІэ, депутат щэнхабзэмкІэ комитетым и унафэщІ **Махуэ Владимир** кьыпсэлъам едаІуэри, Президиумым хэтхэм унафэ ящІащ КъБР-м промышленнэ комплексымкІэ, гъэсныгъэ-энергетикэ комплексымкІэ, псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и министрым и къуэдзэ Бэлагаты Борис Башир и шъуэ, «Машинэ зыщІ Налщык завод» ОАО-м и генеральнэ директор Соблыр Руслан КІэтІутІ и къуэм, Шърэдж муниципальнэ районым и Аушыджэр къуажэ жылагъуэм и «Участкэ сымаджэщ» уэзыншагъэр хьуэмэным елэжь муниципальнэ ІуэхущапІэм и участкэ дохутыр-терапевт Дзэмыхь Лерэ Хьэсэнбий и пхъум, Тэрч муниципальнэ районым и Акъбащ Ипщэ къуажэ жылагъуэм сабийхэм щІэныгъэ гуэдзэн щрагъэІуэт и «Сабий-ныбжьыщІэ спорт школ» муниципальнэ ІуэхущапІэм и унафэщІ Тумэ Василий Мухьэшир и къуэм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Парламентым и ЦІыхух тхылъыр етыным теухуауэ.

ЗэІуэщІэм и кІэухым депутатхэр нэхъ щыгъэпІейтей Іуэхугъэр щыхэхуауІуатэм, ЩэнхабзэмкІэ, спортымкІэ, туризмэмкІэ, цІыхубз хьыбарегъащІэ ІуэхущапІэхэмкІэ комитетым и Іэтащхьэ **Іэщщ Заур** тепсэлъыхьащ иныламым и мэхъэсэ егъэлеяхэр щІалэгъуэлэм кьыщащтэ кьызэрыхьуэм зэрригъэгъузавэр. Абы кьыхигъэщхьэхуэІащ апхуэдэ мыхъумыщІалъэм зимыдуйгъуэ папщІэ лъэныкъуэ кьытыныкъэгъэ зэмыдаІыгъащ.

Аргуэруу зэрытегъэкІуакъым

Махуэ ещанэ хъуауэ зэпэщІэт Костенюк Александрэрэ (Урысей) Ифань Хоурэ (Китай) дыгъуасэрей джэгугъуэм аргуэру зэрытегъэкІуакъым.

АПХУЭДЭУ Іуэхур кьекІэрэхъуэкІыну кьыпщыдзыгъэхъуи джэгуегъуэм и пэубгъэм (дебютым) зэхьагъэуэрэгъэкъым. ДжэгупІэ пэшым нэхъапэ Костенюк кьыщІыхьэри и тІысыпІэр иубыдащ. Нэрыльагъут абы игуэр и щхьэрэ зэрыізэтелъыр, кьызэхуэсахэми машІэу кьахуІыпфыкІырт. Александрэ и гукъыдэжьыр нэхъри кьиІэтащ Москва щыщу урысей шахматистхэм и тельхьэхэм я цІэкІэ чемпионатым и коментатор нэхъыщІхъэ Басюков Евгений абы ущІэ тІэгъэ Іэрамэшхуэ зэрыІэщІИпІъхьам. Дакъикьитl дэкІри залым Ифань Хоу кьыщІыхьащ.

Гугъуэсигъуу икІи кІыхьлІыхьу екІуэкІа джэгуегъуэр хужьхэмкІэ китайнкэм иублащ. Ятэ кІуэгъуэхэмкІэ аргуэру «испан зыхъумэжьыкІэр» пІэнькъуитІми яукъуэдиящ, икІи, абдеж зэрыщыхабзэу тІуми рокировкэ кІэщІ ящІащ.

Дыгъуасэрей джэгуегъуэм кьрикІуэнкІэ хъунум чемпионатым и кІуэхыр куэдкІэ зэрелытагъ арагъэнт, журналистхэри кІэпъыпІъкІуэхэри, зэхъэрхуэрэгъуэхэм «яхуэгъэзавэхэри» нэхъыбэу кьызэхуэсат. Нэхъыбэр урысей шахматисткэм хуэшынэрт, абы и пІэ махуэм екІуэкІа джэгуегъуэм щытекІуэфыну Іэмал иІар зэрызыІэщІигъэкІам Костенюк ирибамПІэ хуэдэу кьащыхьурти. Арщхьэкіэ, зэрихабзэу, Сашэ зэпІэзэрыттикІи набдзэгубдзапІэт, абы кьыхэкІыуи дебютым псынщІэу зиужьащ, джэгуегъуэм адэкІэ ГъуэгуигъущІ.

Шахмат джэгум кьару нэхъыбэрэ ефІэкІыныгъэрэ щызыІэу кьалъытэр япэ зэрыгъуэр кьызыпыкъырщ, абы кьыдэкІуэу хужьхэмкІэ джэгуар щытекІуэр кьызэрыгъуэм щытекІуэфыну Іэмал иІар зэрызыІэщІигъэкІам Костенюк ирибамПІэ хуэдэу кьащыхьурти. Арщхьэкіэ, зэрихабзэу, Сашэ зэпІэзэрыттикІи набдзэгубдзапІэт, абы кьыхэкІыуи дебютым псынщІэу зиужьащ, джэгуегъуэм адэкІэ ГъуэгуигъущІ.

Шахмат джэгум кьару нэхъыбэрэ ефІэкІыныгъэрэ щызыІэу кьалъытэр япэ зэрыгъуэр кьызыпыкъырщ, абы кьыдэкІуэу хужьхэмкІэ джэгуар щытекІуэр кьизыпыкъуэ. Апхуэдэу щыт пэтми, зэхъэрхуэрэгъуэхэр зэхуэфащэу зэпэщІэтащ дыгъуасэрей джэгуегъуэм. «ЗэрытегъэкІуакъым-тІэ!» - жыпІэ хъунущ, ауэ аракъэ езыр зэхуэфащэ яхьхуэар? Нэхъыбэщхэращи, зэхъэзэхуэ щыхьукІэ унгъэгузавэу, утримыгъэпІэу, «Адэкіэ сыту пІэрэ ящІэнур?» - жыигъэІэуэ дахэу зэдэджэгуащ.

Сыхьэтрэ ныкІуэкІэ зэпэщІэта нэхъ, Костенюк кьыдэщІэхэр хуиту бзуэжащ: абы ибыгъ ыпІэтІэр текІуэныгъэкІэ нэхъ ебэкІыу хъуащ, зэрытемыгъакІуэу зэхэкІыныкІэ зэрыхьунум и «шынагъуэрищхьэщыкІащ» комментаторхэм кьыльытащ. Арщхьэкіэ апхуэдэу тІасхъэтэкъым китаянкэри. И нэм нэсыху, пешкитІрэ пащтыхьымрэ кьищыІэмэщІа, уриджэгу хъуну зы фигурэ фІэкІа кьыхуэмынэжьыху, джэгуегъэр езым и сэбэп зыхэлъкІэ зэриухыну шэч кьытримыхьу, и гурымыгъэкІуэду Костенюк пщІэтащ. Апхуэдэхэм дежщ кьыщыбгурыІуэр шахматым пъэбакъуэ бжыгъэкІэ угупсысэрэ фигурэхэр бгъэбжьхуэн зэрыхуеІм и мызакъуэу, хахуагъэ пхэпын зэрыхуейри. Ар нэгъэсауэ кьигъэлъэгъуащ китаянкэ ныжьжыщІэм.

Пщыхьэщхьэр хэкІуэтэху зэрытемыгъакІуэу зэпэщІэта шахматистхэр ятІонэрэ я нэхъ лъэщыр зэхэгъэкІыгъуафІэкъым, ауэ ар наІуэ кьищІын хуейщ нобэрей тай-брейкым.

НЫБЭЖЬ Таисэ.

● Осетие Ипщэм папщІэ

СыткІи зыщІагъакъуэ

Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм икІри Осетие Ипщэм кІуэну ящыблагъэ ежьащ хьэпэзэшэ автомашинэ 15. Абыхэм ильщ ухуэныгъэм ирахьэлІэ материалхэр - шифер, абдж, лэч, щхьэгъубжьэхэр, линолеум, арматурэ, бжьамийхэр, цемент, нэгъуэщІхэр. Ди къуэш республикэм ирагъэщэну апхуэдэу ягъэхьэзыр хьэкъуащыкъэхэр, шхапІэхэмрэ унагъуэхэмрэ кьыщагъэсэфэн Іэмэпсымэхэр.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балькъэрыр гуэвэгъуэ кьызыпыса ди гъунэгъу республикэм Ипщэ федеральнэ округым щыщу нэхъ пасэу льэІэсахэм ящыщщ. Зауэр кьыщыхьеям кьыкІэлыкІуэ махуэм КъБР-м и Президентым и унафэкІэ кьызэрагъэпэщащ Осетие Ипщэм щыщу лей зытекьахэм медицинэ, социальнэ дэІепыкъуныгъэ етынымкІэ штаб.

Абы хагъэхьащ Убынщагъэр хьумэныжкІэ, Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ, Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьынныгъэмкІэ, Ухуэныгъэмрэ архитектурэмкІэ, Мэкъумщ хозяйствэмрэ ерыскьыпхьэхэмкІэ, Къэрал кІуэщІ ІуэхуэхэмкІэ министерствэхэм, Къэрал Іуэхущапіэм - Медицинэ страхованэмкІэ фондым, Урысей Федерацэм и МЧС-м и Управленэ нэхъыщхьэ КъБР-м щыІэм я лэжьакІуэхэр. Штабым и унафэщІу ягъэуващ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщім и къуэдзэ Чеченов Ануар. Махуэ кьэс иригъэкІуэкІ зэІуэщІэхэм штабыр лей зытекьахэм ззрадэІэпыкъуну Іуэхугъуэхэм щыхэплащ, лжьыгъэхэр зэрызрагъэІуну щыкІэхэр щыуб зыхуащ. Лэжьыгъэхэр ятещІыхьауэ щытащ Осетие Ипщэм и цІыхухэр штапІэ ихьэжауэ Осетие Ищхъэрэм-Аланием щыІэхэми Къэбэрдей-Балькъэрыр хэщІапІэ зыхуэхъуакъэми.

ШтапІэ ихьэжауэ ди деж кьэкІуэ цІыху 339-м ящыщу 173-р зи ныбжьыр илъэс 18 иримыкІуэ сабийт. Абыхэм тыншыпІэ псори кьыщыкъуэзрагъэпэщащ Налшык дэт «Къурш псыно», «Кавказ» санаторэхэм. Осетие Ипщэм кьиклаэр пэш зэпэщхэм щагъэтІысхьащ, махуэм 4-5 ягъэшхащ, зи узынщагъэкІэ нэхъ хуейу кьалъытахэм зыхуэфащэ медицинэ дэІепыкъуныгъэхэр ираташ, санаторэхэм яІэ Іэмал псори кьагъасэбэнур елэзащ.

Осетие Ипщэм кьиклаэм шынагъуэ кьатемыхьэн папщІэ, санаторэхэм ккомендатурэхэр кьыщыізэрагъэпэщащ, абыхэм хабзэхьуэмэ органхэм я лэжьакІуэхэр жэщи махуэ щыІащ. Республикэр хьэзырт штапІэ ихьэжа цІыхуэхэр зыхуэйм хуэдиз зэманкІэ зэригъэхьэщІэным. Гуэвэвэгъуэм кьрихужьхуэу республикэм кьэкІуаэхэм егъэзыпІэ тэмэм кьахуэзгъэпэщыным хэтар властым и закъуэкъым, атІэ предприятэхэри, кьызэригуэгъэІ цІыхухэри хэлъхьыжащ. Ди республикэм исхэм а зэманым щыгъыну тонни 2-м щигъу, хущхьуэ зэмылІэужьыгъэхэр, махуэ кьэс кьагъэсэбэп хьэпшыпхэр, спорт Іэмэпсымэхэр, тхьылъхэр зэхуахьэсащ. Щыгъынхэр зэхуэхьэсыныр апхуэдэу кьыщызэрагъэпэщауэ щытащ осетинхэм я «Ныхас» пъэпкъщхэкІэ центрми республикэм и районэхми. КъБР-м и Президентым и сайтым цІыхухэм тхыгъэхэр кьагъэхьащт Осетие Ипщэм щыщ сабийхэр езыхэм я унагъуэхэм щагъэзыжьыну теухуауэ. Лей зытекьахэм ядэІепыкъуни папщІэ Осетие Ищхъэрэм-Аланием Лъэпкъ зэмрэ социальнэ зыужьынныгъэмкІэ и министерствэм и деж кьыщызэІуахэ счетым Къэбэрдей-Балькъэрым и цІыхухэм сом мелуани 2,5-м нэблагъэ ягъэхьащ. ШтапІэ ихьэжакэр Къэбэрдей-Балькъэрым щыпсэуащ щыщхьэІум и 26-м нэсыху.

Зауэр кьыщыхьеяуэ щыта ипэ махуэхэм щыщІэдзауэ нобэм къэс ди республикэм Осетие Ищхъэрэм-Аланием ирегъашэ Осетие Ипщэм щыщу абы щегъІыс зохахэм зэрадэІэпыкъу хьэпшыпхэмрэ ерыскьыпхьэхэмрэ. Я эмэмым кьиріубыдэу ди къуэхэм папщІэ яшаи ерыскьыпхьэу, щыгъыну, хущхьуэу тонн 260-рэ, псори зэхэту сом зы мелуанрэ мин 700-м щигъу и уасэу. Апхуэдэу ди гъунэгъу республикэм Іэрагъэхьащ цементу тонн 14, пхьэхэкІыну тонн 60. Абы кьыдэкІуэу гуманитар дэІепыкъуныгъэ Владикавказ иращуэрэ Цыкъмар зышхэм яхэтащ КъБР-м и хьэлъэзешэ автомашинэу 27-рэ.

Къэбэрдей-Балькъэрым щыщ электрикхэр хэлэжьащ Осетие Ипщэм и электросетхэр зэфІэзэувэжьмым. Зауэм ублэгъэ щыхуэхэм елэзащ «ДэІепыкъуэгъэ псынщІэм» и бригадэу 4, Гуэвэвэгъуэхэр кьыщыкъуэ щыхэплажьэ медицинэ центрым и бригадэу 3, санавиацэм щыщхэр. «ДэІепыкъуэгъэ псынщІэм» и бригадэу ди деж иклаэр нэхъ иужькІэ 10-м нагъэсауэ щытащ.

Кьыхэзгъэщыпхьэщ Гуэвэвэгъуэхэр кьыщыкъуэ щыпІэхэм щыпсэуну медицинэ центрым и лэжьакІуэхэр. КъБР-м и кІуэ Осетие Ипщэм щыщхьэІум и 8-м зэрыпэсар. Абы щыгъуэ медицинэ дэІепыкъуныгъэ тэмэм кьызэзыгъэпэщыфын нэгъуэщІ ІэщІагъэлъэхэр зауэ кьыщыхьея щыгъуэм щыІэтэхьащ. Ди дохутырхэр хэтащ бийр топкІэ зэпэщІауэ кьызэзыгъэ Іэмэпсымэ щыщ щІэныгъэр кьыдэгъэІэпхъуэныным. А зэманым КъБР-м и сымаджэщым щызэхьэзырауэ щытащ Осетие Ипщэм кьрашынкІэ хьуну уІэгъэхэр щагъэзгъуэлъын гъуэлъыпІэу 445-рэ. Сыт хуэдэ пІащІэгъэ Іуэхугъэ дагъэкІын папщІэ кьызэрагъэпэщауэ щытт «ДэІепыкъуэгъэ псынщІэм» и бригадэу 20-25-рэ.

Махуэ 12-кІэ Осетие Ипщэм щыІащ КъБР-м Узынщагъэр хьумэныжкІэ и министерствэм суд-медицинэ экспертизэмкІэ и бюром и лэжьакІуэхэр. Аэрэ УФ-м и прокуратурэм СледствиемкІэ и комитетым и Іэщагъэлъэхэм ядэлажьащ.

ХЬэПЭ Маринэ.

Законхэр къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм юбилейм зыхуегъэхьазыр

Республикэм и Парламентым и юбилейм зэрызыхуагъэхьазырым щытепсэлъыхьащ законхэр къыдэзыгъэкІ органым и Президиумым и зэІуэщІэм. Ариригъэкіуэкіащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Бечелов Ильяс.

ВИЦЕ-СПИКЕР **Федченко Людмилэ** зэпкърыхауэ тепсэлъыхьащ юбилейм зыхуэгъэхьазырыным теухуа планым ит Іуэхугъуэхэр зэрагъэзащІэм.

Республикэм и жылагъуэ псоми юбилеймэ техуэри спорт зэхьэзэхуэхэр щекІуэкІащ, газетхэм рубрикэ щхьэхуэхэр кьыщызэІуахащ, радиомрэ телевиденэмрэ КъБР-м и Парламентым ирихьэкІжьыгъэм теухуа программэ щхьэхуэхэр ягъэхьэзыр. 1938 гъэм кьыщыщІэдзауэ 2008 гъэм нэсыху законхэр къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм кьикІуа гъуэгуанэр, абы зэрызиужьар кьызэхуэсыщІыхьэр, и кьэкІуэнур» фІэщыгъэщІэр зиІэ щІыналъэ щІэныгъэ конференц Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэмрэ Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ и Академиемрэ и Къэбэрдей-Балькъэр щІэныгъэ центрымрэ Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и унэм фокІадэм и 17-м зэрыщекІуэкІынымк, абы ичыбдэу «СтІол хъурей» кьыздэсрагъэпэщыным.

Республикэм зэпеуэ зэмылІэужьыгъуэхэр, спорт зэхьэзэхуэхэр щокІуэкІ, «КъБР-м законхэр къыдэзыгъэкІ и орган нэхъыщхьэр илъэс 70 ирокъу. Документхэмрэ материалхэмрэ» ягъэІэпхъуэ суэрт Іэпльэгъэуцужьыгъэ кьызэІуахынущ. ГуфІэгъуэ зэІуащІэр зэхэтынущ жэпуэгъэуэм и 17 - 18-хэм. Абы ирихьэлІэу жыгІащІэхэр хасэну, шыгъажъ кьызэрагъэпэщыну я мурадщ.

Юбилейм зыкъуагъэхьазырыныкІэ планым кьыщыгъэлъэгъуа Іуэхугъэр гъэзэщІа зэрыхъум хэплъэри, Президиумым хэтхэм кьахьагъащащ мы Іуэхум КъБР-м и жылагъуэ-политикэ гъащІэм хуэфащэ зэрыпІэ щиубыдын папщІэ иджыпсу зэфІэгъэкІын хуейхэр зэрыщыІэр.

Федченкэ Людмилэ Президиумым хэтхэр щыгъуазэ ищІащ «КъБР-м и парламентаризмэр зэрызэтеувар, абы зэлэжьыну кьыпэзыхэщ материалхэмрэ суратхэмрэ зэхуэхьэсащ. «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм зэкІэлъыкІуэ зэІуэщІэмрэ и системэм и тхьідэр» юбилей тхьылъым и макетыр мыгувэу хьэзыр хьунущ.

Республикэм и еджапІэхэм «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм законхэр къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм и тхьідэр, абы и лэжьакІэр, зэфІигъэкІа Іуэхугъэр» фІэщыгъэщІэр зиІэ дерс зэІуэхэр щрагъэкІуэкІ Парламентым и депутатхэм. Абы къыдэкІуэу еджакІуэхэм КъБР-м и Парламентыр ирагъэльэгъунущ, ахэр Совет Нэхъыщхьэм и депутату щытахэм, иджыпІэ Парламентым и депутатхэм, къэрал, жылагъуэ лэжьакІуэхэм, интеллигенцэм и лІыкІуэхэм яІущІэнущ.

Федченкэ Людмилэ Президиумым хэтхэр щыгъуазэ ищІащ «КъБР-м и парламентаризмэр зэрызэтеувар, абы зэлэжьыну кьыпэзыхэщ материалхэмрэ суратхэмрэ зэхуэхьэсащ. «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм зэкІэлъыкІуэ зэІуэщІэмрэ и системэм и тхьідэр» юбилей тхьылъым и макетыр мыгувэу хьэзыр хьунущ.

Республикэм и еджапІэхэм «Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм законхэр къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм и тхьідэр, абы и лэжьакІэр, зэфІигъэкІа Іуэхугъэр» фІэщыгъэщІэр зиІэ дерс зэІуэхэр щрагъэкІуэкІ Парламентым и депутатхэм. Абы къыдэкІуэу еджакІуэхэм КъБР-м и Парламентыр ирагъэльэгъунущ, ахэр Совет Нэхъыщхьэм и депутату щытахэм, иджыпІэ Парламентым и депутатхэм, къэрал, жылагъуэ лэжьакІуэхэм, интеллигенцэм и лІыкІуэхэм яІущІэнущ.

«СтІол хъурей» ирагъэкІуэкІ

КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмкІэ и комитетым «СтІол хъурей» зэІуэщІэ иригъэкІуэкІынущ. Урысейм и щыхэхуэм папщІэ зэзэгъыныгъэхэр зэхэлъхьэным теухуа проектым и Іыхьэ нэхъыщхьэ дыдэхэм хиубыдэр - куэду зэтемыт псэупІэхэр зыыбгъуэуэ уху хуэныр Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм ящыщ 15-м щекІуэкІынущ мы хэщІапІэм: *Налшык къалэ, Ленныим и уэрам, 55, Парламентым и Унэ, зэІуэщІэхэр щрагъэкІуэкІ пэш нэхъыщхьэ.*

Абы ирихьэлІэну хуейхэм нэхъ пасэу зрагъэтх хьунущ, 40-41-97, 42-49-02 телефонэмкІэ псалъэу.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущапіэ.

Къэрал, политикэ лэжьакІуэшхуэ Мэлбахъуэ Тимборэ и фэеплъым теухуауэ

Къэрал, политикэ лэжьакІуэ щэрыпуэ Мэлбахъуэ Тимборэ и цІэр мыкІуэдыжьу хьума хьун папщІэ, Налшык къалэм абы щыхуагъэувыну фэеплъым и проект нэхъыфІыр кьыхэхыным теухуа зэпэуэ зэІуха екІуэкІынущ 2008 гъэм фокІадэм и 20-м щыщІэдзауэ.

А зэпеуэм и кьызэрэзэпэщыкІэм щыгъуазэ зыщыхуэфщІ хьунущ **www.smikbr.ru** сайтым е «Официальная Кабардино-Балкария» газетым и номеру мыгувэу кьыдэкІыным.

«АдыгэпсалъэР» кьыхьызох

Хьэщ1э льап1э

Ди АНЭДЭЛЪХУБЗЭМКІЭ дкъыдэкІ газетыр илъэс куэд ІыдэнрэР ди унагъуэ кьохьхьэ. Дэ псори, нэхъыжьхэ нэхьыщІи, «Адыгэ псалъэм» и кьыдэкІыгъуэхэм щыІ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

НыбжьыщIэхэр Iуэху мыщхьэпэм щыхъумэныр ямэ ирагъэщ

Шыгъуэпхэ я зэхуэсыщхуэм хэта гуп.

**КъБР-м щыIэ МВД-м Балигъ мыхъуауэ хабзэр кьыIэпыIэныдахэр пIалъэкIэ щаIыгъ и центру (ЦВСНП) Прохладнэ кьалэм дэтыр зэрагъэпэщыжауэ, пэщ щхьэхуэхэр кьыIуагъэщыхьауэ кьыIэIуахьыжаш. Абы хэтщ Iэмэпсымэ хэр зыщIэт спорт, зыгъэпэсхуIэ пэщыщхуэхэр. Я зытхьэщыпIэхэм щыщIэдзауэ щыжей пэщхэм нэсу псори екIуу кьиущыкIаш, уиэльащIэу зыхуеинухэр щIагъэуваш. Я пщэфIапIэрщи, кьабзэщ, ерыскыыкIэхэр нэгъуэщI щыпIэ кьрымыщу, езых эм я дек щагъэхьэзыр, махуэм щэ ягъашхэ. ЯIэщ тхыль ерыскаи пэщи. Ауэ мы библиотекэ мыним тхылъ щыIэзэхуэхьэсар машIэ дыдэщ, ахэри иджыпей щIалэгъуаIэм я нэхъыбэр дэзымыхьэх классикэ литературэщ. ЗанщIэу быхэзгъэщынщи, балигъ мыхъуахэм кьахуэщыхьэпэм тхьилъэкIэ яхуэупсэжи жэрдэм эпIэ щыIэмэ, Iуэхущапсэм и унафэщIхэр абы щыгъуфIыкIынущ.

КЪЫЩIЭХУА ныбжьыщIэ хэр пIалъэкIэ щаIыгъ центрым и унафэщI, милицием и подполковник Дэш Сэлим кьыIэзэхуэсаэхэр кIэщу щыгъуазэ ящIаш Iуэхущапсэм и тхыдэм, игъуэтауэ зэхуэсхьыныгъэхэм. Сыт хуэдэу ирехъуи, я кьалэн нэхъыщхьэр зэрыщыгъу кьэнэжаш - ар сабийхэр кIэрыгъуеIыпщ мыхъуныщ, абыхэм хабзэр кьыIэпемыIэуфыныщ, я хуитыныгъэхэмрэ я сэбэп зыхэлъхэмрэ хьумэнырщ, щытыкIэ гугъуэм кьихута ныбжьыщIэхэм социально-психологие дэIэпыкъуныгъэ этыныщ, псом ящхьэжыщ, абыхэм ящыщ дэтхэнэри гъуэгу захуэм тегъэувэжыщ.

- Кьэрал кIуэцI IуэхуэхмкIэ министру КъБР-м щыIэ Томчак Юрий, хабзэхьумэ органхэм я унафэщIхэм фIыщIэ яхудощI ди Iуэхущапсэм гулыситэ кьыIэзэрыуащIэм, зыкьыIэрыщIэ, ныбжьыщIэ ящыщ, фIыуэ сольагъу, дапщэщи пщIэ лей яхузощI. ЛожьакIуэшхэхэщ, я хабзэ-нэмысыр япэ ипщи, Тхъэм яхунщIигъэхьэ-хэ, мы зэхьхьэшхуэм щыжаIаХэм я нэхъыфI псори Тхъэм кьалъигъэс», - кьыхигъэщащ Хьудин и хъуэхъум.

ЗэIуцIэм ягу кьыщагъэкIыжащ Шыгъуэпхэ я щIэ фIыкIэ зыгъэIуауэ, Хэкум хьэлэту хуэлажьауэ нобэ яхэмытыжкхэр.

«Абыхэм мыпхуэдэ зы Iуэху гуэр яльэгъуагъэ, сыту насыпыщуэт. Дыкъэзыльхьэрэ, ныкъэльхьэщ щыхубгъэм я гъэщIэгъуэн, зэчиифIэхэр зэраГъэм щэ кьытеехьэркъымэ, - кьитъэльхьэщ щыхубгъэм я зэчиифIыгъэ щыжаIаш Лизэ.

Адыгейм кьикIахэм я нэхъыжь Сихьэт кьыхэзыхихэщамкIэ, я кьэрсыр Кьэбэрдейм кьыхэрыщекъым щхьэкIэ щыIэныгъэ щыIэ, Iуэхущапсэм я кьэкIуэцIыкIэ Iэрыгъ

Зи къалэмыр жан къулыкъущIэ

КIыщокъуэ Пщымахуэ и къуэ Рашид къызэралъхурэ илъэси 100 ирокъу

КIыщокъуэ Рашид (1908 - 1975 гъг.)

Полковникым и кIэрахъуэ тыгъэр

НОБЭРЕЙ тхьамахуэр ди унагъуэм исхэм Iуэху лъэпкъ зыхуамыIэ Милицэм и мах уэт. Ауэ щыхъукIэ си пэщым зыщIэзубыдэжу сылажьэу сыщыс хьунут. АрщхьэкIэ шэджагъуэ нэужьым лэжьакIуэ кIуэну фызым (абыхэм я щысыгъуэр блыщхэрат) унэр зэлъашIуэох жери дунейр икьутэу мэлэуэльауэ: зэрыжькыщIэ машинэри «сабэшхри» мэв у, а псори зырикIуэ ешхэм и кIий макьми сыщигъэсыркьым - абы зэлъыIуихьм нэхьрэ нэхьыбэ кьретхъуькъэ ильэс зыплитху зи ныбжь сабийм.

- КхьыIэ, мыр щIэши фыщIэкI. Си Iуэхум кIэ имыгъэтэрэ, фи шэджагъуашхэри фхуэзэмыгъэхьэзырауэ, си щIэкIыгъуэр кьэсыну, - жери фызыр кьызэольIу. Арыншами мо дуней кьутэжьм хэсщIыкIыфакIыми, сыгъуэмтIымэуэрэ си Iуэхур кьызэогьанэ. Эуэ джэгуным дихьэха сабийм кьыс-хущIэжьым имыдэу зыкьретIэ.

- НакIуэ, ущIегъуэжьинщ. Нобэ Милицэм и махуэщ. Зыгуэрхэр ягуэшынущ.

- Пэжри? Сыт згуэшынур?

- КIэрахъуэ. Дамэтель. Милицэ машинэ.

- СыкъэбгъапцIэркъэ, папэ?

- Уэ у зэщхьыр пщIэрэ? Зыри зи фIэщ мыхьу Фомащ. Сатум и махуэм нобэ псори пщIэнщэу ягъыбжесIами уи фIэщ пщIатэ-къымиI, пщIэкрэ, узыхуейуэ хьуар кьуататэкъэ?

- Нобэ кьызэатыну-тIэ? - мо сабий жьIэзыфIэщым жесIэхэр и фIэщыпэ мэ хьу. Атlэми, сатуущIхэм я махуэм «пцы зэрызмыупсар», зыхуейуэ хьуар «пщIэнщэу кьызэрыратар» игу кьокIыжри...

Мо махуэми нобэ хуэдэ щхьэгъэсыгъуэ гуэркIэ дыкьыщIахуауэ «У рысей» хьэщIэщым деж дыкьэсмэ, статуущIхэмрэ щэхуаклуэхэмрэ дунейр якъутэу зэрызохьэ. Зи Iэпэр сIыгъ сабийм рэ сэрэ си ныбжьэгу гуэрхэм дахуоээ. Ауэрэ дыпсалъэурэ, пивэ кьыдогъащтэ, щIалэ цIыкIуми псы IэфI кьыхудоIых. Сабийр набдзэгубдзапIлъэ кьыдопIь - ахьшэ еттынрэ едмытынрэ зэхигъэкIыу, дэ апуэдзэ Iуэху зетхуэрэкьым зэкIэ. Дрикъуху дефэмэ, псоми я уасэр зэуэ еттыжьнущ. Ауэ мобы ар кьыззэрыгурыIуэр нэгъуэщIуу: папэ сыкьыгъэпщакьым - нобэ псори пщIэнщэу ятыр пэжщ.

Ди пивэ дефэу, дыпсалъэу дыщытыху мобы ищIэращ: и нэ кьыфIэнэу хьуар кьалех, и жьпхэм из ещI, и IэплIэм хуэфIу зыгуэрэр ильу кьыIуерэзэкIыкь. АрщхьэкIэ нобэ псори «пщIэнщэу зыт» затуущIэм жьыжьэ унагъэсынт?

- Къэвубиду! ФымыгъакIуI. - жаIэу зэрыгъэкIийуэ щIадзэ. КIий-гуоэжмкIэ сеплъэкIмэ, кьаубыдыну «дыгъуэ» си кьуэрати, кьэхьуар кьыдзгуроIуэрэ:

- ДапIщэ хуэзэрэ мо дыгъуакIуэм иныгъэм? - соупщI сыкьэпIыпу - фIыкIыурэ, Iуэхур зыIутри яжьэоIэри, ноби пщIэнщэу зыри зэрамытыр сабийм кьрагъащIэу и жагъуэ ямышIыну сольIуэ...

- Папэ, дэнэ деж а жьыхуэIэхэр щагуэшыр? Милицэжьхэм фIэкIа зыри слъагъуIым.

- Модэ нэхъ ипщэкIэщ. Щыбжесlам занщIэу дыкьыщIэбгъэкIакьым. Дыкьыкlэрэхуэмэ, псори зэбграхьжамэ, уэраш зягъэр...

- Нажэ-тIэ псынщIэу! - сабийм срельэфажьэ. Ауэ, сыт хуэдизкIэ псынщIэу дымыкIуами - дыкьыкIэрыхуэт: зыри ягэушыртэкьым. Сабийр нэщхьеибгэ кьэхъауэ кьыздэткIуэхьым, шокьущ жоуэ дыхуоээ полковник фащэр кьызыщыльдыкI Кlыщокъуэ Рашид. Я махуэмкIэ сохъуэхьу.

- Уэрэн ехьу экъу. Мы дядяр милицэхэм я милицэжщ. Ди гъунэзэгъу щытащ.Икlи ди кьуэжэгъущ, - арщхьэкIэ нобэрей махуэм куэдкIэ щыгугъа сабийм и

ХьэщIэ лъапIэ

БЖЭРIутрхэр полковникыр япэиту дыщIыхьэжмэ, зэанэзэкьуэ кьэуIэбжьаехэр нэхъри къэзыгъэщтар хьэщIэ кьуэгъым кьыкIуэжу:

- Фи Iэр фIэт! - жызыIуэ къэкIия сабийм. Ауэ ар ятрифыбда кIэрахъуэм кьилдыкIа мафIэ бзийрщ.

- Мыр сыт Iей? - зи псэр IукIа фызым кIэлындор уэздыгъэр щIегьанэри: - АIей, Рашид, уэра мыр? Гур мыпIэмэ, нэм ильагъуркьым, жи. Хэт и гурэнт уэ мыбы укъэкIуэну? НакIуэ! ФынакIуэ!..

- Сэращ ар къэзышар! Пэжкъэ, дядя Рашид? Уэракъэ мы кIэрахъуэ? Ауэ ар кьыззэытар?.. - сабийм увыIэгъуэ иIэкьым. - Уэракъэ, зо?

- Хьунщ иджы! ПсальитI зэгурымыгъаIуэу!.. Дауэ ущыт? Сыт ухуэзэ?.. - фызми и жьафэр кьехьрыкьым.

- Нобэ Милицэм я махуэщ. Уэхъуэзынумэ, ухуитщ.

- Ауэ сытми дехьуэхьун!

- Мы сыкьыздэпшар дэнэ, Елгъэрэз я кьуэ?.. - Рашид иджыри зэрыIэнкуащ.

- Ди деж.

- Дауэ фи дежу?.. Мыр... мыр... Зое мыбы...

- Ар ди мамэ Зоец, - си пIэкIэ жуэ ар кьет Рашид и ныбжьэгъу хьуа сабийм.

- ФэнтIур... Фызэщхьэгъуэсуэ ара?

ЕлГЪЭР Кашиф

Дызыгъэнэщхъеинкъым нобэ дызыхуейр

Гукъэкlыжхэм щыщщ

цыр уащ. Гукъыдэж лъэпкъ иIэкьым. Апхуэдэу щIыщытыр Рашид щыжесIэм:

- Iэ, сабийр щхьэ къэбгъэпцIатIэ? - жеIэри и щхьэм Iэ дельэ. И жыпым кьрехри... кIэрахъуэ цыкIу кьыхуеуий.

- Аxьей уэрэ! Мыдэ кьеплыт мафIэ бзийр кьрихьху зэрыуэм, - жеIэри кIэрахъуэм ещхь зажигалкэр щIегъанэ. ЩIалэ цыкIур мапхъэри кIэрахъуэр кьыIущIеч. Абы дуней гуфIэгъуэу иIэм ущIэмыупщIэ.

Милицэу хьуам я милицэж дядя Рашид тыгъэ кьыхуищIам зригъэщIагъэу, ар «игъауэ»-игъэуэкIыфIыжу дыкьыщIэдехьыкьм:

- Неблагъэ, Рашид. Нобэ фи махуэ ЩIалэ. Дыщысынщ. Дыхьэхьэнщ...

- Хьэуэ. Мохэри кьыIэлъэIуати сакьыхуэнакьым. Iэхъу гуэрхэр сиIэщ...

- Iуэхури дэнэ кIуэжьи? Нобэризэм зыбгъэпсэжумэ... - солъIу, ауэ сызыхитъэзэрхьым, Итlанэ бзаджагъэм сыхуокIуэ: - Уэ Iэджи плъэгъуащ, Iэджми ахуэгъащ, Ауэ сэ уэзгъэльагъунур игъащIэкIэ уигу кьэмыкIын гъэщIэгъуэн гуэрщ...

- Iэ, сыту пIэрэ апхуэдизу?..

- Уэ кэуд кьэпщIэфу щыпащ, ауэ ди деж щыплъагъунур зищысыр уныщIэмыхьауэ, уи нэкIэ умылъэгъуауэ кьыпхуэщIэнукьым.

- Уэпэхьи сымыщIэ... Сыту пIэрэ ди щхьэлыкьэ щIалэм сыбгъэльагъуну гъэщIэгъуэныр? - тIэкIу Iэнкун кьоху.

- ИгъащIэм уи унэ сынимыкьахуэ... - ар пэжт: езыри си унэ кьихьатэжьэм, сэри абыхэм я деж зэи сыщыхьатэжьэм. Ауэ щыхьэкIи, нэжьапэкIэ дызэгъэнэгъубзэу, дызэхуэзэмэ, сэлам зэтхуэу зы хьэбгъэ дыдэсат. Иджыри дызэпэжьыжьэтэхьым. Абы и лъэныкъуэкIэ и кIуэ нэхъыщIэ Алимрэ сэрэ нэхъ дызэпыщIат, езыр зэ фIэкIа си мыхьэщIами, сэ абы куэдрэ сыкIэлъыкIуэрт. Апхуэдэу щIыщытри гурыIуэгъуэт - Рашид милицэхэм я милицэжмэ, Алим тхакIуэхэм я тхакIуэжт. Сэ, Iкъэм и щыхуркIэ, милицэ хэм Iейки фIыкIи сапыщIатэкьым. Ауэ сыдихьэзыкIу, ари ди кьуажэ зэрыщыщыр си напщIэм тельу сыкьеджэрт зи цIэр Iэджэ щIауэ зэхэсх Кlыщокъуэ Рашид и романхэм. ЖыпIэнурамэ, абы сэ сыкьыззэрицIыхум нэхърэ езыр нэхъыфIу сцIыхур т, пщIэ хуэсщIрт. Абы теуэлауэ хьыбар Iэджэм сыщыгъаззэ т, аэр ди унагъэ зэи щызэкIуэрт. Абдхъэм сыщIэзыгъэIурат Рашид зыщымыгъаззэ гъэщIэгъуэну ди унэ щезгъэльагъунур. АрщхьэкIэ мобы иджыри зрелъэфыхьри кьыскъутечырыкьым.

- НакIуэ, дядя Рашид, мы кIэрахъуэр уэ кьыззэрызэпт ар Аскэри ди мами я фIэщ зыхунькъым, псынщIэу дымыкIуами - дыкьыкIэрыхуэт: зыри згъэшыртэкьым. Сабийр нэщхьеибгэ кьэхъауэ кьыздэткIуэхьым, шокьущ жоуэ дыхуоээ полковник фащэр кьызыщыльдыкI Кlыщокъуэ Рашид. Я махуэмкIэ сохъуэхьу.

- Уэрэн ехьу экъу. Мы дядяр милицэхэм я милицэжщ. Ди гъунэзэгъу щытащ.Икlи ди кьуажэгъущ, - арщхьэкIэ нобэрей махуэм куэдкIэ щыгугъа сабийм и

- Хьэуэ, - кьыдоуэ аргуэру цыкIур, - мыр ди папэу, мыр ди мамэу аращ.

- Iэ, сабийр щхьэ къэбгъэпцIатIэ? - жеIэри и щхьэм Iэ дельэ. И жыпым кьрехри... кIэрахъуэ цыкIу кьыхуеуий.

- Аxьей уэрэ! Мыдэ кьеплыт мафIэ бзийр кьрихьху зэрыуэм, - жеIэри кIэрахъуэм ещхь зажигалкэр щIегъанэ. ЩIалэ цыкIур мапхъэри кIэрахъуэр кьыIущIеч. Абы дуней гуфIэгъуэу иIэм ущIэмыупщIэ.

Милицэу хьуам я милицэж дядя Рашид тыгъэ кьыхуищIам зригъэщIагъэу, ар «игъауэ»-игъэуэкIыфIыжу дыкьыщIэдехьыкьм:

- Неблагъэ, Рашид. Нобэ фи махуэ ЩIалэ. Дыщысынщ. Дыхьэхьэнщ...

- Хьэуэ. Мохэри кьыIэлъэIуати сакьыхуэнакьым. Iэхъу гуэрхэр сиIэщ...

- Iуэхури дэнэ кIуэжьи? Нобэризэм зыбгъэпсэжумэ... - солъIу, ауэ сызыхитъэзэрхьым, Итlанэ бзаджагъэм сыхуокIуэ: - Уэ Iэджи плъэгъуащ, Iэджми ахуэгъащ, Ауэ сэ уэзгъэльагъунур игъащIэкIэ уигу кьэмыкIын гъэщIэгъуэн гуэрщ...

- Iэ, сыту пIэрэ апхуэдизу?..

- Уэ кэуд кьэпщIэфу щыпащ, ауэ ди деж щыплъагъунур зищысыр уныщIэмыхьауэ, уи нэкIэ умылъэгъуауэ кьыпхуэщIэнукьым.

- Уэпэхьи сымыщIэ... Сыту пIэрэ ди щхьэлыкьэ щIалэм сыбгъэльагъуну гъэщIэгъуэныр? - тIэкIу Iэнкун кьоху.

- ИгъащIэм уи унэ сынимыкьахуэ... - ар пэжт: езыри си унэ кьихьатэжьэм, сэри абыхэм я деж зэи сыщыхьатэжьэм. Ауэ щыхьэкIи, нэжьапэкIэ дызэгъэнэгъубзэу, дызэхуэзэмэ, сэлам зэтхуэу зы хьэбгъэ дыдэсат. Иджыри дызэпэжьыжьэтэхьым. Абы и лъэныкъуэкIэ и кIуэ нэхъыщIэ Алимрэ сэрэ нэхъ дызэпыщIат, езыр зэ фIэкIа си мыхьэщIами, сэ абы куэдрэ сыкIэлъыкIуэрт. Апхуэдэу щIыщытри гурыIуэгъуэт - Рашид милицэхэм я милицэжмэ, Алим тхакIуэхэм я тхакIуэжт. Сэ, Iкъэм и щыхуркIэ, милицэ хэм Iейки фIыкIи сапыщIатэкьым. Ауэ сыдихьэзыкIу, ари ди кьуажэ зэрыщыщыр си напщIэм тельу сыкьеджэрт зи цIэр Iэджэ щIауэ зэхэсх Кlыщокъуэ Рашид и романхэм. ЖыпIэнурамэ, абы сэ сыкьыззэрицIыхум нэхърэ езыр нэхъыфIу сцIыхур т, пщIэ хуэсщIрт. Абы теуэлауэ хьыбар Iэджэм сыщыгъаззэ т, аэр ди унагъэ зэи щызэкIуэрт. Абдхъэм сыщIэзыгъэIурат Рашид зыщымыгъаззэ гъэщIэгъуэну ди унэ щезгъэльагъунур. АрщхьэкIэ мобы иджыри зрелъэфыхьри кьыскъутечырыкьым.

- НакIуэ, дядя Рашид, мы кIэрахъуэр уэ кьыззэрызэпт ар Аскэри ди мами я фIэщ зыхунькъым, псынщIэу дымыкIуами - дыкьыкIэрыхуэт: зыри згъэшыртэкьым. Сабийр нэщхьеибгэ кьэхъауэ кьыздэткIуэхьым, шокьущ жоуэ дыхуоээ полковник фащэр кьызыщыльдыкI Кlыщокъуэ Рашид. Я махуэмкIэ сохъуэхьу.

- Уэрэн ехьу экъу. Мы дядяр милицэхэм я милицэжщ. Ди гъунэзэгъу щытащ.Икlи ди кьуажэгъущ, - арщхьэкIэ нобэрей махуэм куэдкIэ щыгугъа сабийм и

ДыгъуакIуэхэм я ныбжьэгъуэ зыгъэныбжьэгъуа

АФИ ЛЭЖЬЫГЪЭР зэревгъэкIуэкIмкIэ кьыкфхуэмыдрэ ськэрэ щыIэт, Рашид, - зэбгъэгъуэщытаитIым си псальи яхьэольхьэ.

- У эпэхьи, щыIэ хьунт эм. Псори арэзы пхуэзыщIэ?..

- Ди кьуажэдэсхэми яхэтт кьыпхуэшхыдэ. Дыгъуэгъуэлуэхэр, Iэпэщакlуэхэр игъэнаб-жьэгъуу, нэфI-ней зефхьэу жаIэр т.

- Нэфl-ней зетхьар пцIыщ. Ауэ дыIэщэ дыгъуакIуэхэм, бзаджэщIэхэм ящыщ гуэрхэр Iупэфэгъуэ хьэтIыгъ ящитар пэжщ. Адыгэхэр хьунутэкьым. Хабзэншагъэ зыщIэхэр милицэ кьудейкIэ кьыпхуэубыдыкьыкьым - абыхэм уи цIыху яхэбутIыпщхьэфмэ... Ар зэщхьыр пщIэрэ? Си кIуэцIыр уэзгъэ ныбжьэгъу кьеБгафэу кьеБгъэжьу - тэ хуэдэщ.

- Хущхъуэм и пIэкIэ гын... А гыныр фи цIыхуращ...

- Тэмэм. Ныджэм кьытридза бдзэжьей уэ, мис а гыным и сэбэнкIэ узыр и кIуэцIымкIэ кьыщыкьэтрэ...

- Сэ Налшык сыкъэкIащ. Фи районым и кьуажэхэм налогхэр кьыззэрыхьэкIыр ськэспщIэну аращ, - жери жьыжьэу кьышцегъажьэ, куэдым тепсэльыхьурэ:

- Налог зыт фи кьуажэдэсхэм я спискэхэм севгъэплъыт.

Тхыльхэр зэIепщIыкI.

- КIыщокъуэ Пщымахуэ и унагъуэр хэту сльагъуркьыми мыбы.

Пщымахуэ зэрылIэрэ куэд щIащ...

- Iэгъу, и гуэныхь Тхьэм кьыхуигъэгъу! Фыз, бзын кьыщIэнакъэ абы?

- КьыщIэнащ, тхьэ! Кьуитl иIэщи, Кьэбэр дейр ягъэву. Алим тхакIуэшхуэ щыIэ и кIыкьуэ щIэшхуэщ. Адрейщи... хэтыт абы и цIэр?

- Рашидщ жаIэ.

- Аращ - Рашидщ. Ари милицэу хьуам я нэхъыщхьэу, дыгъуэгъуэ кIуэхэм я псэжхэуу жаIэ... Ауэ зэкьуэшитIри кьалэм щопсэуэ ри...

- Абыхэм шыпхъу яIэкъэ? Я жар псэукъэ?

- ЯIащ, тхьэ. Хэт еджэри яшащ. Хэт ящыжэри я анэм бгъэдэсщ.

- ЩыкьуажэдэскIэ, адрейхэми кьэуэдэу, абыхэ эми налог щхьэ кьаетемыкуэрэ-тIэ?

- ТщIэркъым...

- Пщымахуэ и кьуэхэр зэрыкьулыкъущIэшхуэм щхьэкIэ... - зыгуэр и пащIэкIэ кьыщIогуфыкIкI.

- КIуылыкъущIэхэм налог ямыту ара?

- Аракъым ар зэрыщытыр, - нэхъ зыхьыгъэнэхьыкIуэ гуэр жьантIэм кьыдопсэльыкI. - Кьуажэдэсхэм я спискэр дэ районым идогъэхь. Ди кьуажэм налогыу кьыте хуэр ди жьылэм дэсхэм кьыгъарагуашэри, дэ кьытхуагъэхьык...

- Ауэ кьуажэдэс псоми ятещIыхьауэ районым кьыфртальхэ ахьшэ бжьыгъэм щыщу уэ кьыптехуэр, мобы техуэр тIэкIуKэ нэхь мащIэ хьэнутэкъэ, ар мыбдеж щIэсу хьуам кьыфртегуэшам.

- Хьунут, ауэ...

- КьызгурыIуащ иджы. Тхьэрэзы кьыфхуэхь у.

Рашид тредэзрн Шэджэм жаIэ. Абыи псальэмакьыр зэрыщIекIуэкIыр апхуэдэ зыгуэрущ. Ауэ нэхъыщхьэр гурыIуэгъуэт: Пщымахуэ и быным налог кьыщIытрамылъхьэр зэкъуэшитIым я кьулыкъущIагъэм фIэлIыкIыу ярагъэнт. Хабзэр хьэмэным щIэбэну зи дуней гъащIэр кьеIа кьыIуэу аращ, - Кьуэз гъунэгъу фызым тогуэвэныхь, Рашид хэпIыхьэу щысщи:

- Уэ дапщэ, Быбэ, налогыу птыр?

- Сэри, тIасэ? - нанэ кьоIэнжи.

- Алыхь, Ашад, сэ зыри сымыт.

- Ауэ зыри умыту...

- Кьыдзэ жиIэу зыри кьэкIуакьым. Сэри яхуэсхьу сыкIэрокьым...

- Сэ иджыпсту кьэзгъэзэжынщ, Быбэ. Сыкьэсхьыкьу умыпщафI.

КьыщюкI. Уэзрых уеинур пщIэнукьым жыхуиIэу, пхъунтэ щыкIу дэлъу абы сыт щыгуэ кьыздрипшкIырт щыгъэн кьызэрыгуэкIэрэ. Мис иджы хуей хьуащи, милицэ фащэр зыщех, модреймкIэ зехуэнтрэ, кьуажэ советым дожей. Ильэс Iэджэ льандэрэ кьуажэм дэмысыжькIэ кIэнтIорэм щIэсхэм (атlэми цIыхубзхэм) сытиIэ кьащIыхьунт?

- Сэ Налшык сыкъэкIащ. Фи районым и кьуажэхэм налогхэр кьызэрыгъэкIыр ськэспщIэну аращ, - жери жьыжьэу кьышцегъажьэ, куэдым тепсэльыхьурэ:

- Налог зыт фи кьуажэдэсхэм я спискэхэм севгъэплъыт.

Тхыльхэр зэIепщIыкI.

- КIыщокъуэ Пщымахуэ и унагъуэр хэту сльагъуркьыми мыбы.

Пщымахуэ зэрылIэрэ куэд щIащ...

- Iэгъу, и гуэныхь Тхьэм кьыхуигъэгъу! Фыз, бзын кьыщIэнакъэ абы?

- КьыщIэнащ, тхьэ! Кьуитl иIэщи, Кьэбэр дейр ягъэву. Алим тхакIуэшхуэ щыIэ и кIыкьуэ щIэшхуэщ. Адрейщи... хэтыт абы и цIэр?

- Рашидщ жаIэ.

- Аращ - Рашидщ. Ари милицэу хьуам я нэхъыщхьэу, дыгъуэгъуэ кIуэхэм я псэжхэуу жаIэ... Ауэ зэкьуэшитIри кьалэм щопсэуэ ри...

- Абыхэм шыпхъу яIэкъэ? Я жар псэукъэ?

- ЯIащ, тхьэ. Хэт еджэри яшащ. Хэт ящыжэри я анэм бгъэдэсщ.

- ЩыкьуажэдэскIэ, адрейхэми кьэуэдэу, абыхэ эми налог щхьэ кьаетемыкуэрэ-тIэ?

- ТщIэркъым...

- Пщымахуэ и кьуэхэр зэрыкьулыкъущIэшхуэм щхьэкIэ... - зыгуэр и пащIэкIэ кьыщIогуфыкI.

- КIуылыкъущIэхэм налог ямыту ара?

- Аракъым ар зэрыщытыр, - нэхъ зыхьыгъэнэхьыкIуэ гуэр жьантIэм кьыдопсэльыкI. - Кьуажэдэсхэм я спискэр дэ районым идогъэхь. Ди кьуажэм налогыу кьыте хуэр ди жьылэм дэсхэм кьыгъарагуашэри, дэ кьытхуагъэхьык...

- Ауэ кьуажэдэс псоми ятещIыхьауэ районым кьыфртальхэ ахьшэ бжьыгъэм щыщу уэ кьыптехуэр, мобы техуэр тIэкIуKэ нэхь мащIэ хьэнутэкъэ, ар мыбдеж щIэсу хьуам кьыфртегуэшам.

- Хьунут, ауэ...

- КьызгурыIуащ иджы. Тхьэрэзы кьыфхуэхь у.

Рашид тредэзрн Шэджэм жаIэ. Абыи псальэмакьыр зэрыщIекIуэкIыр апхуэдэ зыгуэрущ. Ауэ нэхъыщхьэр гурыIуэгъуэт: Пщымахуэ и быным налог кьыщIытрамылъхьэр зэкъуэшитIым я кьулыкъущIагъэм фIэлIыкIыу ярагъэнт. Хабзэр хьэмэным щIэбэну зи дуней гъащIэр кьеIа кьыIуэу аращ, - Кьуэз гъунэгъу фызым тогуэвэныхь, Рашид хэпIыхьэу щысщи:

- Уэ дапщэ, Быбэ, налогыу птыр?

- Сэри, тIасэ? - нанэ кьоIэнжи.

- Алыхь, Ашад, сэ зыри сымыт.

- Ауэ зыри умыту...

- Кьыдзэ жиIэу зыри кьэкIуакьым. Сэри яхуэсхьу сыкIэрокьым...

- Сэ иджыпсту кьэзгъэзэжынщ, Быбэ. Сыкьэсхьыкьу умыпщафI.

КьыщюкI. Уэзрых уеинур пщIэнукьым жыхуиIэу, пхъунтэ щыкIу дэлъу абы сыт щыгуэ кьыздрипшкIырт щыгъэн кьызэрыгуэкIэрэ. Мис иджы хуей хьуащи, милицэ фащэр зыщех, модреймкIэ зехуэнтрэ, кьуажэ советым дожей. Ильэс Iэджэ льандэрэ кьуажэм дэмысыжькIэ кIэнтIорэм щIэсхэм (атlэми цIыхубзхэм) сытиIэ кьащIыхьунт?

- Сэ Налшык сыкъэкIащ. Фи районым и кьуажэхэм налогхэр кьызэрыгъэкIыр ськэспщIэну аращ, - жери жьыжьэу кьышцегъажьэ, куэдым тепсэльыхьурэ:

- Абы сэри сыкьыгъапцIэ пэтащ. Си адэ кьуэшым и кьуэр кьитгъапцIэри...

- Лот кьывищащ? Си адэ фыбнакIуэу хьыбар сывгъэщIам...

- Япэрауэ, абы щыгуэ сэ сыщIалэжь цIыкIут. А уи ныбжьэгъуэ и эзранкIэ кIэртIоф кьэпитI уасэр зыбгъэкIыжьэ щышым милицэм яхуэ тхьэу сыхэну, мор яригъэгъэсыжьэ епIыа щхьэкIэ нэгъэшынэну щыхуежьэм, абы кьыджилар пщIэрэ? «Фи ней кьыскIыхуэ? ФыкIуи фытгъэзуэсыхэ!. Ауэ, кьыжкIаIаскьым жьымыIэж, фыцIуэмри, фыщIегъуэжьинщ - фыкьэзкIуэжьинкьым: си ныбжьэгъу КIыщокъуэфым фыщидзэнщ... А уи адэ сондэджэрри езгъэгъэтыгъэкIыжьэ Iэмал зимыIэ гуэнщ-рыкьыр. Арат ди адэ кьуэшым сондэджэр кьыщIыфIащыр.

Ар захуэт, Рашид? Мы дунейм зы тыкуэн щыбгъуэтынтэкьым вакъапхъэ е гуэнщIрыкъ щащэу. ИтIани си адэ кьуэшым я гъэпсэ-урт экьым щыхум ямыIэ у мыхьэну гуэнщрыкьыр... вакъэр кьызыхащыкIын вакъапхъэр зэрищэм щхьэкIэ... Г уэнщрыкъ жыхуаIэр пщIэрэ уэ?

(КIэухыр 4-нэ нап.).

Си щIэгъэкъуэн лъэщ - си адэ

***КIыщокъуэ Рашид теухуа нанэкIуэцIыр дгъжьэзырыну яужь дыщихьэм, дэ мурад тщIащ абы ипхъу, «Кабардино-Балкарская правда» газетым и лэжьакIуэ Мэлбахъуэ Зинанд и адэм теухуауэ псалъэ зыбжанэ жедгъэIну. Сэ тIэкIуи сыIэнкуну сыкIуащ Зинэ деж, зэщхьэгъусэхэр зэбгъэдэсу ямыпIа бзыльхугъэм Рашид гуапэу хужьIэн иIэну тIэкIу зыхуэсIэу. Я пэ псалъэхэм щыщIэдзауэ сэ кьызэгурыIуащ икIи си гуапэ хъуащ абы и гум ноби и адэр зэрямыхуар. ФIыуэ зэрилъагъур, игу кьигъэкIыжьыни зэрикуэдыр.**

- ЦIыху ТелъыдЖэт икIи адэ губзыгъэт ар, - кьыщIидзащ и псалъэхэм Зинэ. - Си адэм нэхъ-рэ илъэс 26-кIэ нэхьыщIэ си анэм дежкIэ ар пщыт. Кьаращтэм, щыхуэбзым и гупсысэжьэр, и дуней епIпыкIэр фIыуэ кьызыгурыIуэ адэм хуэзфIэкIырт псоми я гум дыхьэн. Псалъэм папщIэ, сэ щыпхъу сиIэт папэ и етIуанэ щхьэтъуэсэм еIуэ - Iунэз. Ар ди деж кьыщыкIуэнур кьыхтхуэмыгъэсу дежьэрт мамэ сэрэ. Хьыджэбзищим ди жагъуэ кьимыщIу, уеблэмэ а махуэхэр гуэкIынэж тщIыхъуу дыкъриишэкIырт абы: дыдишырти ди нэгу зриIгъэужьырт, щыгъын. Хьэпшыпл дахэхэр кьыгтхущхьхуэрт.

Кьыбгъэцэ цIыхубзхэр (си адэм щхьэгъуэ 4 иIащ) тынщауэ пхужьIэнукъым. И лэжьыгъэм теухуауэ щIэпхъаджагъэрэ гъэпцIагъэ куэд зыльагъу цIыхут си адэрэ, арагъэт нэсу зыми и дзыхь щIримыгъэзыр. Ар лэжьыгъэщ, мыр дунейщ жиIэу зэхимыгъэкIыу, псоми шэч яхуищIырт, я мыхъумыщIагъэ хэр кьызэриIъагъуэ Iуэхур зэпиригъэщIырт. Араущ си гугъэщ езыри насыпыфIэ зымыщIар.

Гугъуехь тIэкIу пэщIэувэмэ, шынагъуэ мащIэ кьытгъэкIамэ еупIэ хьину хьэзыр цIыхуэгъэкIым папэ. Ар щыпсэри зэрыпсэури и лэжьыгъэрт, абы зыхишэ Iуэху гугъуэсыгъуэрт, абы пыIэ зымышагъурт.

- Сыт хуэдэ адэт ар, Зинэ?

- Сэ ар кьызэрысльытэр хуэзфIэмыкIын щымыIэу щытаущ. Сыт сыхуейми ар занщIэу кьысхуэзыщIэф щыхьэщ.

Ди Налшык аэропортыр кьызэIуахэ кьыдет. РеспубликIэм и прокурору щыта Дзыхьмыщ Батыр ипхъу, си ныбжьэгъу Зитэрэ сэ зэз зы махуэ гуэрым папэ и лэжьапIэм дыкIуэри жетIащ кьухъульатэм дису дылъэтэну дызэрыхуейр. ЗанщIэу и машинэм дригъэтIысхэри аэропортым дригъэшащ, летчикым гурыIуэри, Налшык и хъуреягъэр тIэу-щ кьыдагъэльэтэхьауэ щытащ. Апхуэдэ куэд кьытхуищIэрт си адэм. ИтIанэ, гъэщIэгъуэнмэрэ я тIкIиягъымрэ кьыдэкIуэу абы спектаклхэр, зэхьыхь зэхуэмыдэхэр зыпищI щыIэтэкъым.

И къуэш, шыпхъу бынхэр зэхуишэсыну фIэфIт. Нобэми Iэфы си гум итыщ Шхьэлыкъуэ дыкIуэжу зэрыщытар, ди джэгуIэ зэхуэмыдэхэр, си анэшхуэм тхуипщэфы щыта шхын Iэфхэр. А къуажэр си деж кIэ жэнэтт.

ИтIанэ, Зитэрэ сэрэ школым дыкьышIыщурэ, рестораным дишэу зэрыщытар сыщыгъупщIэкъым. Мамэ имыдэу шхьдэми кьигъанэтэкъым, дызыхуейхэр дигъэшхыу дигъафIэрт, хьыджэбзышхуафэ кьыдипль щыкIэу дигъэгушхэрт.

- Зинэ, уи адэм сыт хуэдэ гъэсэныгъэ кьунтауэ кьэпIытэрэ?

- Си адэ-анэр сэ илъэсий сыхъуу зэбгъэдэкIыжащ. Кууэ си гъэсэныгъэм хэтауэ сухьы-Iэнукьым, ауэ икIи пъэныкъуэкIэ кьыщыту сыкьызэпхуэсыкIэ игъэшынэну щыхуежьэм, абы кьыджилар пщIэрэ? «Фи ней кьыскIыхуэ? ФыкIуи фытгъэзуэсыхэ!. Ауэ, кьыжкIаIаскьым жьымыIэж, фыцIуэмри, фыщIегъуэжьинщ - фыкьэзкIуэжьинкьым: си ныбжьэгъу КIыщокъуэфым фыщидзэнщ... А уи адэ сондэджэрри езгъэгъэтыгъэкIыжьэ Iэмал зимыIэ гуэнщ-рыкьыр. Арат ди адэ кьуэшым сондэджэр кьыщIыфIащыр.

Ар захуэт, Рашид? Мы дунейм зы тыкуэн щыбгъуэтынтэкьым вакъапхъэ е гуэнщIрыкъ щащэу. ИтIани си адэ кьуэшым я гъэпсэ-урт экьым щыхум ямыIэ у мыхьэну гуэнщрыкьыр... вакъэр кьызыхащыкIын вакъапхъэр зэрищэм щхьэкIэ... Г уэнщрыкъ жыхуаIэр пщIэрэ уэ?

Зы Iуэхугъуэ сигу кьыкIыжащ абы теухуауэ. Сабий садым дыщыкIуэм щыгъуэ адрейхэр я закъуэу кьаутIыпщыжырт, сэ сыкъэшэжьыху сыщIагъэсырт. Абыхэм сехъуапсэрти, си адэм сельэIуащ сэри сыкъаутIыпщыжыну яхуидзэну. Аргуэрым а джэгукIэмкIэ кьыздэджэгуащ:

- Уи закъуэу укъаутIыпщыжьи щIыхуейм и щхьэусыгъуэ нэхь-ри дыдэр кьызэрыгъэпфэмэ, депIыынщ.

Сэ пIащIэгъуэкIэ сыгупсысэри:

- СоукIытэ, - жысIащ. Ар пэлъэщащ си адэ ткIийм, тхьылъымпIэ напэм и унафэр тету сигъэхьри, сэри зэманкIэ си закъуэу уэщхьгъэщIэкъуэ-жащ...

СызэрыдэкIуэр жесIэну сызэрыкIуар хуабжьу и гуапэ хуэдэу щытащ си адэм. Абы щыгъуэм кьызэупщIат:

- ПсальитIкIэ кьызжепIэфыну щхьэгъуэ пхуэкъунур сыт хуэдэм?

- Ар цIыхуфIщ, - жэуап есташ сэ.

Си хьэгъуэлIыгъуэм и пэ кьихуэу кьызэита сурэтми «НасыпыфIэ ухъу, уи Славик цIыхуфIыи и гъуэгу- жиIэу кьыкъутригъхат.

- Рашид мы гъащIэм зыщыкъухэмэсыкъэ къэпIытэр сыт?

- Пэжыр жыпIэмэ, абы зэи сегупсысакъым... Щыхум дежкIэ мы гъащIэм зы Iэкуэгъуэ гуэр щынэжьыщхьэу щытын хуейщ, апхуэдэуэщ кьызэригъэщIари. Си адэм дежкIэ ар цIыхубзхэратэкъым (и гъащIэм увыпIэ мыщащ эщыбыдми), адэ гумащIэу щыта щхьэкIи и сабийхэм иритыфыну псори яритауи схужьIэнукъым. Си кьызэрыщыхъумкIэ, абы хуэдэ щыIэтэкъым зыпэрыт Iэнатlэм теухауэ, зи Iуэхур кьуэлеиуэ фIыуэ хэзыщIыкI IэщIагъэлI нэст. Кьанэ щымыIэу «зызригъэлжьари» аращ.

Я зыныкъуэ кьулыкъущIэхэм хуэдэу и зэфIэкIыр и напщIэм тельу, зыми зыри яхуимыщIэу апхуэдэтэкъым си адэр. ПъэIукI

ЕлГЪЭР Кашиф

Дызыгъэнэщхъеинкъым нобэ дызыхуейр

Гукъэкiыжхэм щыщщ

(Кlэухыр. Пэщlэдзэр 3-нэ нап.).

- Iэ у, ахьей сщlэрэ? Сэ гуэн зэрыкlыу згъэлажьам хуэдиз…

- ЙтIани си ад адэ кьуэшыр кьефхуэкlырт…

- АбыкIэ кьуанщэр милицэратэкъым, ЕлГъэр и кьуэ. Милицэм кьыхуащ унафэр игъэщlэу, ягъэува хабзэр хъумэным кlэльплъу аращ. Пцы щхьэ упсын хуей, ди Iуэхуми егъэлеиныгъэ кьыщыхэ зкуэ щыIэт. Ар зы. ИтIанэ, милицэ псори милицэкъым. Абыхэми яхэтщ пыIэр кьэхь жьыIамэ, щхьэр кьыпхуэзыхьыну хьэзырхэри Iэбжьаныкlейкlэри. Сыт пщIэн, мэлищэ щакъэуэнщэхьм, жи…

- Ди кьуажэгъу Iэщэм хуэдэ хьэрэмышхэм ныбжьэгъу зыхуэзыщlэхэри…

- Мыбдеж, зэрэжаIэу, зи хадэм мывэ ибдзэр сэрагъэнщ, - и нэ зэвхэр кьысхуегъэщу Рашид. - ЛIот жьыпIа си ныбжьэгъуэм апхуэдизу кьывищlар?

- Зи гугъу сщIа а ди адэ кьуэщым и кьуэмрэ сэрэ гу цыкlукlэ кlэртIоф кьэпитI бззэрым кьыдагъашэ. Сэри дыдейуэ кlэртIоф пэгунитI кьызолъхьэ. Шыхьуэфэпс дыкьыззэпрыкlын щхьэкlэ дгъэгу лей ткIуэу Кьуэшы-рыкъуефIмкlэ дыкъежIуэкlын хуейщ. Ди адэ кьуэшыр лъэ лъагъуэмкlэ кьуэ куум кьыдэжкlынурэ, нэхь гъэгу кlэщlымкlэ кьэкlуэнти…

Бззэрым дыкъэсри кlэртIофыр тщащ. Допльэри, зэрыгъэхьэшхуэу зззэт гупыр кьыдольагъ. Дабгъэдыхьэмэ, псори кьызэпщlэкlар уи ныбжьэгъу Iэшэмрэ абы и гъуситI-щымрэщ. «Кьакlуэ, Бий, ахьшэ кьозгъэхьэхунщ», - жери кьогуо Iэшэр.

- Япэ щыкlэ кьрагъэхь хуэдэу ящIри, итIанэ псори фIахь. Аракъэ?

- Аращ. Ар дэнэ щыпщlэрэ уэ?

- Апхуэдэ куэд тщIэрт дэ, ЕлГъэр и кьуэ…

- ИтIани афеистхэр вгъэтIысыртэкъым…

- Ауэ сытми дгъэтIысрэт!

- НтIэ ди кьуажэ Iэшэр махуэ кьэс тетти бззэрым.

- Ар бдзэжьейр кьызэрагъапцlэу кьызэрабыд… пригманкэ жьыхуэIэр пщIэрэ? Апхуэдэу диIэт. Абы кьепцlэкlырт дыгъуэгъуэ акIуэу, бзаджэнаджэу куэд. Мис ахэр е кьыдигъэубыдырт, е абыхэм я гъэ эум дытрищэрти… Уэ Iуэхуэр зытепщlыхьыр кlэртIоф кьэпитI уасэраущ…

- Си анэнэпIэсми сыщымышынамэ, си пэгунитI уасэри дигъэкlуэнут абы…

- Ей, ЕлГъэр и кьуэ, ущlалэщ уэ. А Iуэхуэм я зехьэкlэмэ ущыгъэ уаззэкъым. Уэ кьохьэлъэкlыр, ари мыльку пэтми, ари кlэртIофыр псыхэкlуадэ зэрыхьуараущ. Дыщlэбгъэкъуанщэри ди пригманкэр… мо Iэщэм зэрядмы-гъэтIысырат. Адрей кьомым я гугъу умыщlи, а аферистхэм куэд ягъэгуIэрт: гуэвэгъуэкlэ ящэжа мэлри, жэмыжь закъуэм ящыщlахари щыфIахь щыIэт. Мис апхуэдэхэр кьэдубыдыныкlэ мо ди кьуажэкъуэр кьыддэIэпыкъуэ т Абы щхьэкlэ езы бзаджэнджэми зыгуэр хэр хуэдэдмычыхьу хьуртэкъым. Ищlэр тщIэурэ, хабзэншагъэ щедгъэлэжьи щыIэт. Арынщамэ, а ди ныбжьэгъуэм и ныбжьэгъухэм я дзыхь кьрагъэзынтэкъым. ИтIанэ дэркlэ мохэр кьэубыдыгъуей хьурт. Кьыщытх уэмыубыдыхэ кьыхжькlырт Арат дыгъ уаку хэм я ныбжьэгъуэр сэри Iэмалынщагъэ Iуэхуклэ згъэныбжьэгъун хуей щхьэхур.

Нэхъыжьым жиIэм уемыдаIуэмэ

- Дыщысыкъуащ. Хьунщ ар зэкlэ. Сежьэжынщ, - жиIэ щхьэкlэ, щIэдгъэкlыжькрыкъым - иджырри зы хьыбар кьыжьэдыдэщ.

И мыхабзэххэу, шэджагъуашхэ кьыдэлъэдэжа Рашид и шыпхъур Щхьэлыкlуэ кьикlауэ ирохьэлIэж. Iэджэ лъандэрэ зэрымылъэгуа нэхьей, зэдэлъху зэшыпхъу зэхуэгумащIэхэм зы зэщIэнщIыр-кьым. Ауэ Рашид мэпIащIэ - дэмыжьыжу хьунукъым:

- ЗэныгъэщIыпхъур фыпщафIэ: ди Быбэ и джэдым и напэр темвыхыу, мес, шати кlыригъэхьаши, джэд лыбжьэр еIуу кьэвгъэхьэзвыр. Ми фэр дах э зыщI пластэ вэгъумрэ пластэ пхьафэмрэ зэрысфIэфыр фощIэри, пласти фщы. Сэ, Iэмал иIэмэ, нэхь жьыIуэу сыкъыдыхьэжьнщи, зэдэшхэ Iэфщ, жи, дызэбгъэдэсынщ. ДызэзгурыIуа, си шыпхъу гъэфIэн цыкlу?

Шыпхъу гъэфIэным кьэнэн мурад иIэу кьэжIуатэкъым:

- Быбэ пщIыхужьыркъэ уэ? Нэху щыху жеинкъым. Куэбжэм кьэсрэ игъэззэжу жэщыр игъэжIуэщ…

- Абы щхьэкlэ умыгузавэ. Сэ сыIульэдэжьнщи, ныжьэбэ ди дей уэзрыщlэнумкlэ хьыбар езгъэщIэнщ. Ауэ умыкlуэж жысlащи - умыкlуэж…

- Кьхьыдж, Ашад, сыхьумыгъэзыкъ. Быбэ и занъуэ Iэщри джэдкъаэри хуэгъэззэгъэжьнукъым.

- Сэ сыIульэдэжьнщ жысlакъэ? Аха́эри зэфIэдгъэкlыжьщ. Жэщгъэуэльи кьыхуэзгъуэтынщи… Ауэ, кьызжIакъым хумыIэж, ущIэмыпхъуэж. Сэ Iэджи кьыфхуэсхьынщи…

Сытми и шыпхъур ныжжбэ яхуэхьэщIэну кьыгтрегъэхьэри, езыр дожьыж. ЗэныгъэзэщIыпхъум Рашид и унафэр зэрыгъэщIэ: еIуу мэпIащIэкlэ-хэр. Ауэ хьэщIэм и гур игъэтIылъыркъым - кlэжжмэ нэхь кьещтэ. Хэт ищIэрэ, и Iуэхур хуэмыхьуурэ, Быбэ хьыбар иримыгъащIэмэ…

- Сыкlуэжжмэ нэхьыфIщ, тхьэ, Зое.

- Укlуэж хьурэ? А кьэбгъугуГа уи дэлъхур-щэ! Ар пцIыхужьыркъэ? Пэри дыззэригъэхьынщ…

- Жэм лъакъуэ шкlэ иукlыркъым, жи. Зыгуэрурэ дыкъелынщ.

- Абы щыгъуэ, узэрысфIэкlуэжьщ езым жеизмыIауэ ущIэзгъэкlыжьнукъым, - Зое телефоным бгъэдохьэ.

- СыкъебгъащIэмэ, итIанэщ Ашад сыщимыгъэжьуэжьых-хэнур. СыщIэкlыжмэ, псалъэ…

- Уэ зыбгъэбзэ хьыжу, сэ себгъэукlыну аращ…

Сытми, уэгъури чlыхури гурымыIэу, хьэщIэр ёожьэж. Ар зэрыщIэкlыжу Зое Рашид и деж мэпсалъэри…

- Ара ищIар?

- Араущ. Схуэубыдакъым. Зеиаубыд езгъэльагъунщ сэ а жьIэмыдаIуэ цыкlум.

ИкIи иргъэльагъу. ХьэщIэр зэрыкlуэжьну щыкlэм щыгъуазэт: Долинскрэ Щхьэлыкьуэ льэмыжьмрэ яку дэт автоб усырат. И шыпхъур зэрыгъэпа щыкlэри ищIэрт, я анэм и чы матэшхэри ицIыхужьыр т, и лэжьакlуэх эм ящIыщ щIалитI кьреджэри:

- Щхьэлыкьуэ льэмыжьым… Автобус номер зым и нужьрей дыдэ кьэувыIэпIэм деж мыпхуэдэ цIыхубз кьикlыжьнущи, кьэвбыди фщэи щIэвдзэ. Ауэ фемыпхьэшэкI. И закъуэу нэху кьекlыну егъэзэпIэ кьыхуэвгъуэт. Сэ пщIэдей кьезгъэшэнщи, сепсэльэнщ… ЗыкъритIэу сыт кьыжьIэми, фи фIэщ фымыщI. Абы Iэджи кьигупсысыфынущ. Гурыщхьуэ гуэр пхудощIри, Iэхуэр зэхагъэкlынщи… Умыкlуанщэ, пщэдей удутIыпщыжьнщ жывоIэри… Ауэ быдэу зыпхъыгъэкI: лей лъывмыгъэс. ЖиIэми фемыдаIуэу фщэи…

Унафэр унафэ ти, щIалитIым пщэрыIть кьыхуащIар ягъэзащIэ. Езыр пщыхьэщхьэм я деж Iуольэдэж.

- Уигъэу гумащIэр кьыгтфIэкlуэжьну залымыгъэкlэ кьэдгъэнащ. Ныжьэбэ дызэбгъэдэсмэ, пщэдджькlэ кьыпхуэсщэжьнщ.

Iэщри джэдкъаэри дегъэзагъэзэж, жэщгъэуэльи кьыхуегъэуатэ - макlуэ-мэлIей. Пщэдджькlэжьым и шыпхъум и деж щIохьэри:

- Мыр сыт? Мыбы щхьэ ущIэс? Умыкlужжмэ, дунейр кьутэжьну жьыпIати… ЗэхэщIыкlар сыт?..

И шыпхъум гъуэгуу зыкъ-ред:

- Фи дей сыщIами нэхъыфI мыгъуэти…

- Ахьей нэхъыфIт! Нэхьыжьым епта псалъэр умыгъэпэжмэ, араш кьыщIыщIыр. Дяпэкlэ…

- Дяпэкlэ сэ сщIэн мыгъуэщ, тхьэ, ар. Фи жагъуэ сщIати, Алыхьым сигъэкlуакъым…

- ЦIыхум я жагъуэ пщIауэ икlи унигъэкlуэнукъым. Ар кьыбгурыIуамэ, накlуэ, ныщIэкlи интIыхьэ…

- Сльагъу хуэдэщ ныжьбэ Быбэ и фэм дэкlар… Ари гуэныхьу кьэсхьащ.

- Кьэхьуамкlэ зыкъебгъащIэмэ, бгъэгуэзвэнщи, уи гуэныхьыр тIу ащIэ хьунщ. Умыгъажьуэжу дыдей ущыдгъэIащ. КьыбгурыIуа?..

- Ар кьыщIэщыжакъэ-тIэ?

- Иужькlэ Iэджэрэ дригъэшыIэжащ абы. Араш. Сыщгъэтхьащ. Сытебгъэуащ. Кьэтхьэрэ кьыфхуэхьу. Дяпэкlэ нэхь нэ лейкlэ дыззэплъынщ, си кьуажэгъу, - жызыIэу зыкъызэIутыжа Кьэбэрдей-Балъкъэрым и РОСТО-м (ДОСААФ-м) и унафэщI Iэщын Юрэ.

Ди гуапэ зэрыхьунщи, ди республикэм и Президентым и саугъэтыр КъБР-м и спортсменхэм хамэ щIыпIэ кьикlаХэм лъагъэсакъым. Апхуэдэу гуп зэхьэзэхуэхэм яIикъ иткlэ Кьанокъуэ Арсен и саугъэтыр кьахьащ Карткьаlэ и картингистхэм, етIуанэ увыпIэр яубыдащ Невинномысск кьаlэ и «Арсенал» гупым, Налшык кьаlэ и спортсменхэр ещанэщ.

Щхьэзакъуэ зэпеуэм, зыхэта гупхэм еГьытауэ, япэ увыпIэкэр кьыщIахьащ налшыкъэ Живнов Андрей, Минеральные Воды щыщ Токарев Алексей, Невинномысск и спортсмен Андреев Евгений, Есэнтыгу щыщ Iвоздиков Александр, Налшык кьаlэ и гъэсэн Хьэпай Мусэ.

Зэхьэзэхуэм щыгтекlуахэм щIыхь тхьIытхьэмрэ дипломхэмрэ иратащ Хэку зауэшхуэм. Iэщэкlэ Зэщlэуэзда кьарухэм я ветеранхэм я советым, республикэм и Президентым я лIыкlуэхэм.

Картингымкlэ чемпионатыр кьызэрагъэпэщащ КъБР-м и унафэщIэм, Автомобиль спортымкlэ республикэ федерацэм и тхьэмадэ Къудей Арсен сымэ. Мыпкъукlэ зэхьэзэхуэр кьызэрэпэщыным щIэгъэкlуэн хуэхъуащ Бахьсэн район Администрацэм и унафэщI Къазджъу Альберт.

ЖЫЛАСЭ Замир.

● Ди сурэт гъэтIылъыгъэхэр

Мы сурэт гъэщIэгъэныр итальян художник Пазини Альбертэ 1880 гъэм ищIащ. Абы кьеГъэлъагъуэ адыгэ мамлюкхэр Щам дэт Хьэмидие мэжджытышхуэм и пщIантIэм зэрыдэтыр. Шэрджэс зауэлIхэр попльэ и дззешэм.

● Картинг

Президентым и саугъэтыр республикэм къонэж

Иджыблагъэ Шэджэм ЕтIуанэ къуажэм щыIэ картодромым щекlуэкlащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент Къанокъуэ Арсен и саугъэтыр къэхьыным теухуауэ картингымкlэ зэдэжэ.

МЫПХУЭДЭ зэхьэзэхуэхэр 1999 гъэм кьыщыщIэдзауэ итлъэс кьэс дэт республикэм щокlуэкI. Зэкъэзэхуэм хэтащ КъБР-м и мызакъуэу, гъунэгъу щыIанатьэхэм кьикlа спортсменхэри. Спорт мазэхуэщхуэм и хьэщIэ льапIэхэм ящыщт Хэку зауэшхуэм и ветеранхэр, КъБР-м Щlалэгъуалэрмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ я Iуэхуэкlкlэ и комитетым и лIыкlуэхэр, нэгъуэщIхэри.

Зэхьэзэхуэм хэтынухэм я картхэр ягъэжьэзырыхукlэ, картодромым кьрихьэлIатхэм я нэгу зрагъэуджащ РОСТО-мрэ «Авиа-Эльбрус» авиакомпаниемрэ я парашютистхэм.

Махуэшхуэм кьрихьэлIатхэм хьуэжьу псаугъэ захуигъэза нэужь, зэхьэзэхуэм кьызэIуихауа Къэбэрдей-Балъкъэрым и РОСТО-м (ДОСААФ-м) и унафэщI Iэщын Юрэ.

Ди гуапэ зэрыхьунщи, ди республикэм и Президентым и саугъэтыр КъБР-м и спортсменхэм хамэ щIыпIэ кьикlаХэм лъагъэсакъым. Апхуэдэу гуп зэхьэзэхуэхэм яIикъ иткlэ Кьанокъуэ Арсен и саугъэтыр кьахьащ Карткьаlэ и картингистхэм, етIуанэ увыпIэр яубыдащ Невинномыссk кьаlэ и «Арсенал» гупым, Налшык кьаlэ и спортсменхэр ещанэщ.

Щхьэзакъуэ зэпеуэм, зыхэта гупхэм еГьытауэ, япэ увыпIэкэр кьыщIахьащ налшыкъэ Живнов Андрей, Минеральные Воды щыщ Токарев Алексей, Невинномысск и спортсмен Андреев Евгений, Есэнтыгу щыщ Iвоздиков Александр, Налшык кьаlэ и гъэсэн Хьэпай Мусэ.

Зэхьэзэхуэм щыгтекlуахэм щIыхь тхьIытхьэмрэ дипломхэмрэ иратащ Хэку зауэшхуэм. Iэщэкlэ Зэщlэуэзда кьарухэм я ветеранхэм я советым, республикэм и Президентым я лIыкlуэхэм.

Картингымкlэ чемпионатыр кьызэрагъэпэщащ КъБР-м и унафэщIэм, Автомобиль спортымкlэ республикэ федерацэм и тхьэмадэ Къудей Арсен сымэ. Мыпкъукlэ зэхьэзэхуэр кьызэрэпэщыным щIэгъэкlуэн хуэхъуащ Бахьсэн район Администрацэм и унафэщI Къазджъу Альберт.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Гъуэщокъуэм нэхъ щIалэ яхэтакъым

Урысей Федерацэм футболымкlэ и премьер-лигэм «Спартак-Налшыкыр» зэрыкъэтэр Iуэщокъуэ Арсен нэхьрэнэхь щIалэщIэ абы щыдзэгуакъым. И ныбжьыр илъэ щыкlублрэ мазищрэ хьууэ ар зэIуцIэм япу хьихьащ.

ФОКIАДЭМ и 14-м Налшык щыIэу Мэзкуу и «Локомотивым» топ кьызэрытхудигъэкlыу, 62-нэ дакьикlэм ди тренерхэм джэгуплэ губгъуэм кьрагъэхьащ иджыри кьэс щIалэгъуаеу командэм хэта Iуэщокъуэ Арсен. Стадионым щызэхуэсахэм ящыщ куэдым ар хуабжьу ягъэщIэгъащ, сыту жьыIэмэ зыфIахьэу налшыкдэсхэр нэхь лъэрызехьэ икlи Iэзэ хуейуэ кьалъытэрт.

Арщхьэкlэ мыгувэу псоми наIуэ кьащыхьащ «Спартак-Налшыкым» и тренер нэхьащхьэ Красножан Юрэ зэрыщымыуар - Арсен жыджэру джэгум хыхьащ икlи ди командэр кьригъэзыну Iмал гъуэгуанэхэр иIащ. Ди жагъуэ зэрыхьуащи, экlэ кьехьуIалъкъым.

Абы щхьэкlэ кьэмынэу Гъуэщокъуэм и джэгуплэр тренерхэми, зэIущIэм кlэлъыплъахэми ягу ирихьащ. Шэч хэтыкъым дяпэкlи щIэх-щIэхъуэрэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щIыхьыр ихьумэну щIалэщIэм

● Футбол

дзыхь зэрыгъэзэжыну.

Нэгъабэрейм кьыкIэроху

Премьер-лигэм зэрыкlуэр мы гъэм нэхьрэ очко нэхь машIэ джэгуГъуэ тIощIэ зым я уэкlI э «Спартак-Налшыкым» щIакъым.

ИДЖЫРИ кьэс нэгъабэрэм тету ди командэр екlуэжащикlи очко 25-рэ иIэу тIощIрэ езанэ джэгуГъуэм ирихьэлIат. Арщхьэкlэ «Локомотивыр» кьытекlуа и уэжькlэ, 2007 гъэм кьыхьа очко бжьгъэм кьыкIэрыхуащ.

Нэгъаби тIощIрэ езанэ джэгуГъуэр тхуэфIыщащхьэм икlи Налшык кьэкIуа «Химкир» хамягъощIофауэ (1:1-уэ) яуГЬыщыжат. Иджы хьэщIэхэр кьыттекlуащ.

Амир и япэ топым куэдрэ пигъэплъакъым

Мэзкуу и «Спартакым» мы илъэсыр ихухьуукlэ япэ зивизионым щыджжу Iуи Iуг Ростов и СКА-м блджэну прита ди лъахэгъу Бажэ Амир кьыщыхьжаныкlынум куэдрэ пигъэплъакъым.

ВЭСЭМАХУЭ кьригъэбдэгъа Белгород и «Салют-Энергиер» СКА-м бжьгъэщхуэкlэ - 3:0-у - хигъэщIащ. ЗэIущIэм и футболист нэхьыфIу кьалъытащ Бажэ Амир. Абы ростовдэсхэм я етIуанэ топыр дигъэкlа къудейкъым, атIэ джэгур ихухьухlэ хьэщIэхэм я гъэщIэхэхъэмэхэмрэ гъуащхьэтетымрэ псэхуугъэ яритакъым.

ЖЫЛАСЭ Заур.

АБЫТIЭ Хьэжмурат Цацым и къуэр

Куэдрэ хьэлъэу сымэджа нэужь, фокIадэм и 13-м дунейм екlжащ гъэщIэгъакIуэ Iэзэ, Урысей Федерацэм и Журналистхэм я союзым хэт, тхакIуэ АбытIэ Хьэжмурат Цацым и къуэр.

АбытIэ Хьэжмурат Бахьсэн куейм щыщ Зенкъуэ къуажэм 1940 гъэм мазаем и 22-м кьыщалъхуащ.

Къуажэ школыр кьнуха нэужь, АбытIэ Хьэжмурат щеджащ Къэбэрдей-Балъкъэр кьэрал университетым, абы и адыгэ-урыс къудамэм егъэджакIуэ Iэщlагъэ щызэригъэгъуэтащ. А Iэщlагъэм ирилжьащ дунейм тетыху, Зенкъуэ дэт курыт школ №1-м и унафэщI кьулыкlыри зэрихьащ. 1982 - 1983 гъэхэм АбытIэ Хьэжмурат Зенкъуэ къуажэ Советым и тхьэмадэу щытащ, абы и депутатуи куэдрэ хахащ.

АбытIэ Хьэжмурат республикэм щыщIэрыIуэ журналистуи щытащ, абы и тхыгъэхэр щIэх-щIэхъуэрэ кьытехуэ зэпытащ «Адыгэ псалъэ» газетым, «Iуащхьэмахуэ» журналым. Журналист къудейтэкъым АбытIэ Хьэжмурат, тхыгъэ кушIафIэхэр зи кьалэмыпэм кьыщIэкlа тхакIуэ адэжьыдзапльэт. Хьэжмурат и художественно тхыгъэхэр щызэхуэхьэсауэ 1976 гъэм Налшык кьыщыдэкlащ «Тыгъэ» тхылъыр. АбытIэ Хьэжмуратрэ абы и ныбжьэгъу Жылау Нурбийрэ эдэтхащ «Зенкъуэ: япэмрэ иджырэ» тхылъ гъэщIэгъэунэр, ар 1978 гъэм кьыдэкlащ. Хьэжмурат и Iэдакъэ кьыщIэкlа рассказ, хьабзэ, очерк куэд традзащ республикэм кьыщыдэкI газетхэм, журналхэм, радиокlэ кьатащ.

АбытIэ Хьэжмурат пщIэ льагэ щIащ зыщалъхуа жылэм, щыхугъэшхуэ зыхэль, зи псэр кьабзэ, зи гур мыпыIэ щыIэу гуапэу щытащ. Ар зэи ящыгъупщэнукъым и кьуажэгъуэм, и ныбжьэгъуэгъуэм - зыщIэхуэу щыта псоми.

Зенкъуэ къуажэм и щыпIэ администрацэ

КъБР-м и Журналистхэм я союз

«Адыгэ псалъэ» газетым и тхакIуэр

Къэбэрдей Адыгэ Хасэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Журналистхэм я союзым гущыIэхьэ щыхъуауэ хьыбар фегъащIэ Урысейм и Журналистхэм я союзым хэт **АбытIэ Хьэжмурат Цацым и къуэр** зэрыпIамкlэ икlи абы и Iыхьлыхэмрэ и благъэхэмрэ яхуогузавэ.

● Хъуэхъу

Бахьсэн районым хыхьэ Зеикъуэ къуажэм щыпсэу ЛIизэм Азрэт къыщалъхуа махуэмкlэ, Урысейм и МВД-м и Краснодар университетым Налшык щиIэ къудамэм зэрыщIэтIысхьамкlэ дохуэхъу

Узыншагъэ быдэ уиIэу, гуфIэгъуэмрэ дэрэжьагъуэмрэ уи Iэпэгъуэу, уи нэхъыжьхэм я жьауэм ущIэту, нэхъыщIэм уращапхъэу, узыхэтым щIэныгъэрэ Iэщlагъэкlэ уефIэкlыу, ехьуЛэныгъэ инхэр уиIэу упсэуну, гъащlэ дахэрэ насыпкlэ Тхьэр кьыпхуэупсэну ди гуапэщ!

Хьэсэнбий, Iэснт, Маринэ, Беслъэн, Ланэ, Елдар, Залинэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФIЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

ЖЬэкIэмыхьу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Жылаес Маритэ, Льостэн Мусэ, Ныбжь Таисэ, Уэрдокъуэ Жансурэт, Хьэжькъарэ Алик, Шал Мухьэмэд.**

ДИЗЭЩIАПIЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цIэкlэ щыIэ уэрам, 5, ебгъуанэ - ешIанэ кьатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкlэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Iуэхуэхмкlэ - 42-22-86; кьуажэ гъащlэмрэ экономикэмкlэ - 47-22-63, 42-57-59; щхьахабзэмкlэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьуэ Iуэхуэщапlэхэм я лъэжьяныкlэ - 42-60-53; хьыбарыщIэхэмкlэ, спортымрэ письмохэмкlэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкlэ - 42-63-64, 47-32-15; зэдзэкlакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтериеи - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущапlэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжьгъэхэм, кьыщIэтэ Iуэхугъуэхэм я пэжагъымкlэ аэр зытехэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху епльыкlэр зэтехуэ зэпыту щытыкlым.

Газетыр Iэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэльщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщIэныгъэхэмкlэ и управленэм.

Тел.: 42-06-51, 42-19-59.

Газетыр щрымкlэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №Н-0065-м щIигу яхуащI.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокI.

КъБР-м Щихабзэмрэ хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэмкlэ и министерствэм 1905 гъэм щыIа Революцэм и цIэр зезыхь и полиграфкомбинат, Налшык къ., Лениным и цIэкlэ щыIэ уэрам, 33, телефоныр 42-35-75.

Мы кьыдэкlыгъуэм елэжьахэр: жэуап зыхь секретарь Гъурыжь Мадинэ, редактору Истепан Залинэ, корректорхэу ПхытIыкI Юрэ *(2,3-нэ нап.)*, Щоджэн Ишэ *(1,4-нэ нап.)*, корректорхэм я дэIэпыкъуэгъу Иуан Заирэ. *Компьютеркlэ газетым и теплъэр ящIащ:* Ныр Саидэ, ЩакIуэ Мадинэ, *сурэтщI* Бицу Жанэ.

Номерыр "Адыгэ псалъэ" и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ тедзэн хуейщ сыхьэт 20.00-м. Щытредзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531● Тираж 10.010● Заказ №3089

● Журналыщlэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ Томчак Юрий Иосиф и къуэм, республикэм Къэрал инспекцэмкlэ и Управленэм и унафэщI Къудей Арсен Мухьэмэд и къуэм. Абыхэм ди Iуэхуэр кьыддалIыгъащ икlи Къыдей дэIэпыкlащ. Дэ дыщогугъ ди журналыр Къэбэрдей-Балъкъэрым и псоми я дежкlэ щхьэпэу щытыну.

ХЬЭХЪУПАЩIЭХЬзиз.

«Къэбэрдей-Балъкъэр. ЩIыналъэ 07»

Республикэм кьыщыдэкlащ «Къэбэрдей-Балъкъэр. ЩIыналъэ 07» журналыщIэ. Ар теухуащ гъэзэгухэм щыIэу зэщIэу кьыщыкlуэкlыхьыщмкlэ къэралми республикэми щыIэ Iуэхуэхэм.

ДЫЗЭРЫЩIГЪУАЗЭЩИ, гъуэгу щынагъэншагъэр кьызэгъэпэщыныр нобэ дуней псом щыIэ Iуэху нэхьыщхьэхэм ящыщщ. Илъэ 15-44-м ит щIыхухьуэхэр зэрыкlуэдыкlI, фэбжь зыхах Iуэхугъуэ нэхьыщхьэхэм ящыщу етIуанэ увыпIэр яIагъэ гъэзэгуэм кьыщIэху насыпыншагъэхэм. Дэ кьэдгъэдегупсысыркъым абы пыщIа Гуэзвэгъуэхэм: Урысейм и гъэзэгуэм гъэ кьэс щIыху мин 30-м щIигъу щыхокlуадэ. Кьэлъытэгъуейщ фэбжь зыгъэтхэм, ныкьуэдыкьуэу кьанэхэм я бжьыгъэ.

Кьэралми ди щIыналъэми я социально-экономикэ зыужьныныгъэм и лъэныкъуэкlэ мыхьэнэ хэха зиIэ кьалэнхэм ящыщщ гъэзэгуэм щызэкlуэхэм я гъащIэмрэ узынщагъэмрэ хъумэныр, автомобилхэм я бжьыгъэм зэпымыуу зэрыкlуэхьэм пыкlыа Гуэзвэгъуэгъуэм гъэмэщIэныр. 2006 гъэм фокIадэм и 22-м Урысей Федерацэм и Президентым «Гъэзэгу щынагъэншагъэр кьызэгъэпэщыныкlэ я Iэпэгъуэу, уи нэхъыжьхэм я Iуэхукlэ» Указым Iэ щIидзащ, гъуэгум зэрыщыщэкlуэ хабзэхэр кьызэрызэпаудым папщIэ тралъхьэ тезырыр гъэтхIниным хуэунэтIа зэхьэзэкlыныгъэхэр Урысей Федерацэм и Къэрал Думэм Административнэ кьуаншагъэхэмкlэ кодексым хильхьащ.

А унафэ псори гъэзэщIэным тещIыхьауэ зэхалъхьащ «2006 - 2012 гъэхэм гъэзэгуэм щыIэ щынагъэншагъэр гъэбыдэныр» федеральнэ программэ зэхуэр. Абы пызыщ документщ «2007 - 2012 гъэхэм гъэзэгу щынагъэншагъэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыгъэбыдэныр» республикlэ программэ зэхэр.

«Къэбэрдей-Балъкъэр. ЩIыналъэ 07» журналым дэтхэнэми щигъуэтынущ ещы фIэгъэщIэгъэн хьун тхыгъэ. Абы кьытрадзэнущ гъуэгум щынагъэншэу щызекlуэнум теухуа хабзэхэри, КъБР-м щыIэ МВД-м и УГИБДД-м и лжьыгъэр къэзыгъэльагъуэ тхыгъэхэри, юристхэм, психологхэм, автомашинэхэр зэгъэпэщыжьныныкlэ IэщlагъэлI нэхьыфIхэм я чэнджэщхэри. Къыдэкlыгъуэ кьэс дэ гуэлъыгъэ хэха хуэущIынуц сабийхэм ди гъэзэгухэм фэбжь щамыгъэуэн папщIэ зэфIагъэкIхэм.

Журналым и лэжьакlуэхэм фIыщIэ хуащI щIэгъэкъуэн кьахуэхьуа псоми. Хэхуэу фIыщIэ хуэсщIыну сыхуейщ къэрал кlуэцI Iуэхуэхмкlэ министру Къэбэрдей-Балъкъэрым и РОСТО-м (ДОСААФ-м) и унафэщI Iэщын Юрэ.

Ди гуапэ зэрыхьунщи, ди республикэм и Президентым и саугъэтыр КъБР-м и спортсменхэм хамэ щIыпIэ кьикlаХэм лъагъэсакъым. Апхуэдэу гуп зэхьэзэхуэхэм яIикъ иткlэ Кьанокъуэ Арсен и саугъэтыр кьахьащ Карткьаlэ и картингистхэм, етIуанэ увыпIэр яубыдащ Невинномыссk кьаlэ и «Арсенал» гупым, Налшык кьаlэ и спортсменхэр ещанэщ.

Щхьэзакъуэ зэпеуэм, зыхэта гупхэм еГьытауэ, япэ увыпIэкэр кьыщIахьащ налшыкъэ Живнов Андрей, Минеральные Воды щыщ Токарев Алексей, Невинномысск и спортсмен Андреев Евгений, Есэнтыгу щыщ Iвоздиков Александр, Налшык кьаlэ и гъэсэн Хьэпай Мусэ.

Зэхьэзэхуэм щыгтекlуахэм щIыхь тхьIытхьэмрэ дипломхэмрэ иратащ Хэку зауэшхуэм. Iэщэкlэ Зэщlэуэзда кьарухэм я ветеранхэм я советым, республикэм и Президентым я лIыкlуэхэм.

Картингымкlэ чемпионатыр кьызэрагъэпэщащ КъБР-м и унафэщIэм, Автомобиль спортымкlэ республикэ федерацэм и тхьэмадэ Къудей Арсен сымэ. Мыпкъукlэ зэхьэзэхуэр кьызэрэпэщыным щIэгъэкlуэн хуэхъуащ Бахьсэн район Администрацэм и унафэщI Къазджъу Альберт.

ЖЫЛАСЭ Замир.

● Гу зылъытапхъэ

Къэбэрдей къэрал театрым фрегъэблагъэ

Щоджэнщыкlу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и илъэс лъэкlыгъэр кьызэIуехьэк. Фокlадэ-жэпуэгъуэ мазэхэм абы фыщепльыфынуц мыпхуэдэ спектаклхэм:

Фокlадэм и 23, 24-хэм:

Кьаныкlуэ Заринэ. **«Нагъуэ и унагъуэр»** *(драмэ)*

Фокlадэм и 30-м:

Думэн Мурадин. **«Уэлий и парашют»** *(гушыIэ)*

Жэпуэгъуэм и 7-м:

Рей Куни. **«Щыхухъур, щыхубзыр, хьэдэ мыщIыхур»** *(гушыIэ)*

Жэпуэгъуэм и 14-м:

Эдуардо де Филиппо. **«Щыхуц икlи джентльменщ»** *(гушыIэ)*

Жэпуэгъуэм и 21-м:

Нало Заур. **«Iэфlынэ